C/2026/5593

2026 11 6

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2026 m. spalio 29 d.

dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo nacionalinių kontaktinių punktų veiklos tęstinumo užtikrinimo ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis gairių

(C/2026/5593)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo ([1]), ypač į jo 7 straipsnį,

kadangi:

(1) pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 196 straipsnio 1 dalies b punktą, Sąjunga turi skatinti greitą ir veiksmingą nacionalinių civilinės saugos tarnybų operatyvinį bendradarbiavimą Sąjungoje;

(2) Sąjunga turi papildomąją kompetenciją civilinės saugos srityje, kaip nustatyta SESV 6 straipsnio f punkte;

(3) Sprendimu Nr. 1313/2013/ES sukurtu Sąjungos civilinės saugos mechanizmu (toliau – SCSM) siekiama stiprinti Sąjungos ir valstybių narių bendradarbiavimą ir sudaryti palankesnes sąlygas koordinuoti veiklą civilinės saugos srityje, siekiant gerinti gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių prevencijos, parengties joms ir reagavimo į jas sistemų veiksmingumą;

(4) pastaraisiais metais Sąjungoje įvyko keletas didelio poveikio trikdomųjų įvykių, visų pirma COVID-19 pandemijos padariniai, Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą, 2024 m. didelio masto IT sistemų veikimo sutrikimas, 2025 m. sausio mėn. Airiją užklupusi audra „Éowyn“ ir 2025 m. visuotinis elektros energijos tiekimo sutrikimas Pirėnų pusiasalyje. Trikdomieji įvykiai gali sutrikdyti arba sulėtinti civilinės saugos sistemų, kurios turi veikti 24 valandas per parą, 7 dienas per savaitę (toliau – visą parą kasdien), veikimą;

(5) Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 7 straipsnyje nustatyta, kad Reagavimo į nelaimes koordinavimo centras (toliau – RNKC) turi užtikrinti pajėgumą veikti visą parą kasdien ir padėti valstybėms narėms bei Komisijai siekti SCSM tikslų. Komisijos įgyvendinimo sprendimo (ES) 2025/704 ([2]) 3 straipsnyje taip pat nustatyta, kad kiekviena valstybė narė turi paskirti visą parą kasdien veikiantį nacionalinį ryšių su RNKC kontaktinį punktą;

(6) 2023 m. vasario 8 d. Komisijos rekomendacijoje dėl Sąjungos atsparumo nelaimėms didinimo tikslų ([3]) RNKC ir valstybių narių bei SCSM dalyvaujančių valstybių civilinės saugos institucijos raginami pagal savo atitinkamus įgaliojimus stiprinti veiklos tęstinumo planavimo pajėgumus. Joje taip pat nurodoma, kad SCSM „turėtų būti remiamas testavimas nepalankiausiomis sąlygomis siekiant patikrinti ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų veiklos tęstinumą ir bendradarbiauti su valstybėmis narėmis dėl tolesnės veiklos, susijusios su įgyta patirtimi ir rekomendacijomis“. Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų testavimas nepalankiausiomis sąlygomis visoje Europoje buvo pavyzdinė iniciatyva, kuria siekta įgyvendinti 5-ąjį tikslą „Užtikrinti tvirtą civilinės saugos sistemą“, nustatytą Komisijos komunikate dėl Europos Sąjungos atsparumo nelaimėms didinimo tikslų ([4]);

([1]) OL L 347, 2013 12 20, p. 924, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2013/1313/oj.
([2]) 2025 m. balandžio 10 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2025/704, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo įgyvendinimo taisyklės ir panaikinami Komisijos įgyvendinimo sprendimai 2014/762/ES ir (ES) 2019/1310, (OL L, 2025/704, 2025 4 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2025/704/oj).
([3]) OL C 56, 2023 2 15, p. 1.
([4]) 2023 m. vasario 8 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos Sąjungos atsparumo nelaimėms didinimo tikslai. Bendri pasirengimo būsimoms ekstremaliosioms situacijoms veiksmai“, COM(2023) 61 *final*.

(7) šios pastangos dera su kitomis atsparumo didinimo sistemomis, įskaitant ES pasirengimo krizėms strategiją ([5]) ir NATO pagrindinius nacionalinio atsparumo reikalavimus ([6]). Konkrečiai tos strategijos 51 veiksmu raginama priimti „reagavimo į nelaimes ir krizių centrų testavimo nepalankiausiomis sąlygomis visoje ES gaires“;

(8) šiomis aplinkybėmis būtina sutelkti dėmesį į SCSM nacionalinių kontaktinių punktų (toliau – NKP) veiklos tęstinumą ir stiprinti jų atsparumą, kad jie galėtų tęsti veiklą trikdomųjų įvykių metu, sistemingu vertinimu ir testavimu nepalankiausiomis sąlygomis stiprinant jų veiklos tęstinumo planus ir taikomą praktiką;

(9) be to, reagavimo pajėgumai, kurie gavus prašymą galėtų būti pasitelkti intervencijai pagal SCSM, gali nepriklausyti institucijai, vykdančiai NKP funkcijas. Siekiant užtikrinti SCSM veiklos tęstinumą, labai svarbu įvykus sutrikimams išlaikyti ryšį su tuos pajėgumus valdančiais subjektais;

(10) veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonės gali likti nepastebėtos iki tol, kol įvyksta sutrikimas. Tokius sutrikimus nebūtinai sukelia didelės krizės ar ekstremaliosios situacijos – jie gali kilti ir dėl nedidelių incidentų arba dėl aplinkybių, kurioms neskiriama pakankamai dėmesio arba kurios nėra optimalios. Siekiant užtikrinti, kad sprendimai dėl prevencijos ir poveikio mažinimo priemonių būtų priimami remiantis išsamia informacija, planuojant NKP veiklos tęstinumą būtina nustatyti galimas sutrikimų, darančių poveikį esminėms NKP funkcijoms, priežastis ([7]). Be to, visą parą kasdien pamainomis dirbantys darbuotojai susiduria su specifiniais psichosocialiniais ir gerovės užtikrinimo iššūkiais, įskaitant dėl darbo naktinėmis pamainomis kylančias sveikatos problemas, su darbu susijusį stresą ir atskirtį nuo šeimos. Jei šios problemos nesprendžiamos, jos gali lemti darbuotojų perdegimą, didelę darbuotojų kaitą ir galimą darbuotojų trūkumą;

(11) veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonės turėtų išlikti veiksmingos nepriklausomai nuo sutrikimo pobūdžio ar priežasties – ar jį sukeltų gamtiniai pavojai, avarijos, techniniai gedimai, žmogaus klaidos, infrastruktūros ar komunalinių paslaugų teikimo sutrikimai, didelio masto darbuotojų nebuvimas, tyčiniai ar piktavališki veiksmai, įskaitant kibernetinius incidentus ir hibridinę veiklą, ar bet kokios kitos priežastys;

(12) rengdamiesi galimiems sutrikimams, NKP didina savo gebėjimą greitai ir veiksmingai į juos reaguoti ir taip mažina trikdomųjų įvykių trukmę bei poveikį. Toks pasirengimas ne tik užtikrina galimybę atnaujinti veiklą per priimtiną laikotarpį, bet ir padeda apriboti neigiamus padarinius suinteresuotiesiems subjektams ir išorės subjektams, kurių veikla priklauso nuo NKP veiklos, taip pat apsaugoti organizacijos misiją ir reputaciją;

(13) kibernetinių incidentų sukelti sutrikimai pasižymi specifinėmis savybėmis, kurioms reikia skirti ypatingą dėmesį; kitaip nei kitos grėsmės veiklos tęstinumui, tokie incidentai gali būti tyčiniai, išplisti tarpusavyje susietose sistemose ir kelti pavojų ne tik duomenų ir ryšių prieinamumui, bet ir jų vientisumui ar konfidencialumui;

(14) reguliarus mokymas, pratybos ir atnaujinimai yra esminiai veiksmingos veiklos tęstinumo užtikrinimo programos elementai. Kuo dažniau praktiškai išbandomas veiklos tęstinumo planas, tuo geriau organizacija pasirengia galimiems sutrikimams, nes pratybos padeda nustatyti spragas ir supažindinti darbuotojus su procedūromis. Tinkamai parengti darbuotojai, aiškiai suprantantys savo funkcijas ir atsakomybę, veiksmingiau atlieka užduotis įvykus sutrikimams. Be to, į pratybas įtraukiant suinteresuotuosius subjektus užtikrinama, kad jie suprastų ryšių protokolus ir žinotų, ko tikėtis realių trikdomųjų įvykių metu;

(15) pratybos, testavimas nepalankiausiomis sąlygomis ir realūs incidentai suteikia vertingos patirties. Siekiant užtikrinti, kad veiklos tęstinumo planas išliktų aktualus, jis turėtų būti reguliariai atnaujinamas, atsižvelgiant į patirtį, įgytą per mokymus, pratybas, testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir realius įvykius, taip pat į technologijų pažangą;

([5]) Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl ES pasirengimo krizėms strategijos, 2025 3 26, JOIN(2025) 130 *final*.

([6]) Įsipareigojimas didinti atsparumą, priimtas 2016 m. liepos 8–9 d. Varšuvoje vykusiame Šiaurės Atlanto Tarybos susitikime dalyvavusių valstybių ir vyriausybių vadovų.

([7]) Pavyzdžiui, programinės įrangos atnaujinimai, organizacijos e. pašto domeno pakeitimai, apie kuriuos nepranešama, kontaktinių duomenų atnaujinimai, apie kuriuos nepranešama, nuolatinis darbuotojų trūkumas arba didelės dalies būtinųjų darbuotojų išėjimas į pensiją vienu metu, kai juos pakeisiančių darbuotojų paieška gali būti pradėta tik jiems išėjus į pensiją.

(16) kai NKP yra subjekto, kuris patenka į Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2022/2555 ([8]) nuostatų taikymo sritį, dalis, į testavimo nepalankiausiomis sąlygomis metu įgytą patirtį turėtų būti atsižvelgiama įgyvendinant kibernetinio saugumo rizikos valdymo priemones, visų pirma susijusias su veiklos tęstinumu, atsarginių kopijų valdymu, veiklos atkūrimu po ekstremaliųjų įvykių ir krizių valdymu;

(17) nacionalinės civilinės saugos kompetentingos institucijos veiklos tęstinumo užtikrinimas apima daugiau nei vien jos NKP veikimo užtikrinimą. Todėl ši rekomendacija taip pat gali būti naudingas orientyras vystant nacionalinių organizacijų ir civilinės saugos sistemų veiklos tęstinumą, laikantis Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 7 konstatuojamosios dalies;

(18) ši rekomendacija turėtų būti išsami ir atspindėti valstybių narių ir SCSM dalyvaujančių valstybių NKP struktūrų ir funkcijų įvairovę. Ji turėtų būti taikoma lanksčiai ir pritaikoma prie kiekvieno NKP įgaliojimų, veiklos konteksto, aplinkybių ir veiklos organizavimo sistemos, nes kiekvienas NKP turi savų ypatumų, veikia pagal skirtingą teisinę sistemą ir susiduria su skirtingais iššūkiais, dėl kurių veiklos tęstinumui užtikrinti gali prireikti individualiai pritaikytų sprendimų;

(19) ši rekomendacija grindžiama konsultacijų su 2025 m. Komisijos įsteigta Komisijos ekspertų grupe, nagrinėjančia veiklos tęstinumo visą parą kasdien trikdomųjų įvykių metu klausimus, rezultatais ir turėtų papildyti esamus plačiai pripažintus veiklos tęstinumo standartus ir gaires ([9]),

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

1. ADRESATAI

Ši rekomendacija skirta valstybių narių ir SCSM dalyvaujančių valstybių nacionalinėms kompetentingoms institucijoms.

Valstybės narės gali laikyti šią rekomendaciją aktualia ir kitiems nacionaliniams krizių valdymo centrams bei SCSM pajėgumus valdantiems subjektams.

2. TERMINŲ APIBRĖŽTYS

Šioje rekomendacijoje vartojamų terminų apibrėžtys:

a) **nacionalinė kompetentinga institucija** – valstybės narės arba SCSM dalyvaujančios valstybės ([10]) pagal SCSM paskirta institucija, kaip nurodyta Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 29 straipsnyje;

b) **nacionalinis kontaktinis punktas (NKP)** – pagal Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 9 straipsnio 7 dalį ir Įgyvendinimo sprendimo (ES) 2025/704 3 straipsnio 1 dalį paskirtas valstybės narės arba SCSM dalyvaujančios valstybės kontaktinis punktas ryšiams su RNKC palaikyti, veikiantis visą parą kasdien;

c) **esminės funkcijos** – NKP veikla, operacijos ar paslaugos, kurios yra būtinos jo įgaliojimams ir misijai vykdyti ir kurių vykdymas negali būti pertrauktas arba turi būti atnaujintas per trumpą iš anksto nustatytą laikotarpį. Pagal šias gaires funkcijos priskyrimas prie esminių funkcijų nustatomas atsižvelgiant į tai, kaip skubiai ji turi būti atkurta po sutrikimo, o ne vien į jos strateginę, operatyvinę ar institucinę svarbą. Todėl strateginiu, operatyviniu ar instituciniu požiūriu svarbios funkcijos, kurių vykdymo sutrikimas ar ilgalaikis atidėjimas nesukeltų nepriimtino poveikio, nelaikomos esminėmis funkcijomis;

([8]) 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2555 dėl priemonių aukštam bendram kibernetinio saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 910/2014 ir Direktyva (ES) 2018/1972 ir panaikinama Direktyva (ES) 2016/1148, (TIS 2 direktyva) (OL L 333, 2022 12 27, p. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

([9]) Tarptautiniai standartai: ISO 22301:2019 (Veiklos tęstinumo vadybos sistemos); JAV Federalinės ekstremaliųjų situacijų valdymo agentūros (FEMA) Federalinė veiklos tęstinumo direktyva Nr. 1 (2017 m.), Federalinė veiklos tęstinumo direktyva Nr. 2 (2017 m.), Veiklos tęstinumo gairių aplinkraštis (2018 m., atnaujintas 2024 m.) ir Veiklos procesų analizės ir poveikio veiklai analizės naudotojo vadovas (2019 m.); Veiklos tęstinumo instituto (*Business Continuity Institute*) gerosios praktikos gairės (2018 m.).

([10]) Dėl dalyvaujančių valstybių žr. Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 28 straipsnį.

d) **būtinieji darbuotojai** – NKP dirbantys darbuotojai, kurie atlieka esmines funkcijas arba padeda jas atlikti, darbuotojai, dalyvaujantys grupėje, atsakingoje už trikdomojo įvykio valdymą ar reagavimą į jį, arba darbuotojai, atliekantys abi šias funkcijas;

e) **nepakankami būtinieji darbuotojai** – būtinieji darbuotojai, kurių pakankamo skaičiaus nebuvimas kelia grėsmę veiklos tęstinumui, jei jie negalėtų atvykti į darbą ar dirbti, nes jie turi konkrečiai veiklai, būtinai esminės funkcijos tęstinumui užtikrinti, vykdyti reikalingus pažymėjimus, asmens patikimumo pažymėjimus, įgaliojimus, atsakomybę už sprendimų priėmimą, prieigos teises, žinias, ekspertinę kompetenciją ar kalbinius įgūdžius;

f) **kritinė priklausomybė nuo atskirų darbuotojų** – situacija, kai esminės funkcijos tęstinumas priklauso nuo vieno ar kelių nepakankamų būtinųjų darbuotojų galimybės dirbti;

g) **veiklos tęstinumas** – NKP gebėjimas užtikrinti savo esminių funkcijų, apimančių veiklą, operacijas ar paslaugas, vykdymo tęstinumą, kai toms funkcijoms vykdyti būtini ištekliai, tokie kaip būtinieji darbuotojai, gaunama informacija, paslaugos, produktai, atsargos, biudžeto asignavimai, įranga, informacinių ir ryšių technologijų (IRT) sistemos ar reikalavimus atitinkančios veiklos vietos, tampa neprieinami, sugadinami, netinkami naudoti arba sutrinka jų veikimas ar tiekimas;

h) **veiklos tęstinumo planas** arba **planas** – atskiras dokumentas arba procedūrų rinkinys, skirtas NKP veiklos tęstinumui užtikrinti;

i) **trikdomasis įvykis** – incidentas ar aplinkybė, dėl kurių NKP negali atlikti esminės funkcijos arba jos vykdymas labai uždelsiamas;

j) **atkūrimas** – NKP veiklos pajėgumų, patalpų (infrastruktūros), sistemų ir išteklių atkūrimas po sutrikimo.

3. REKOMENDACIJOS DĖL NACIONALINIŲ KONTAKTINIŲ PUNKTŲ VEIKLOS TĘSTINUMO

3.1. Pagrindinės rekomendacijos

1. NKP turėtų parengti nuoseklų ir išsamų veiklos tęstinumo planą arba dokumentais įformintų procedūrų rinkinį, apimantį visus veiklos tęstinumo elementus. Papildomos rekomendacijos dėl veiklos tęstinumo plano pateikiamos 3.2 skirsnyje.

2. Veiklos tęstinumo planavimo tikslas – užtikrinti, kad įvykus trikdomiesiems įvykiams NKP galėtų vykdyti savo esmines funkcijas pablogėjusiomis veiklos sąlygomis. Todėl planuojant veiklos tęstinumą turėtų būti daroma prielaida, kad trikdomųjų įvykių pasitaikys ir kad įprastos veiklos sąlygos gali būti atkurtos ne iš karto, o kai kuriais atvejais jų gali visai nepavykti atkurti. NKP turėtų gebėti užtikrinti esminių funkcijų vykdymą pablogėjusiomis sąlygomis, taikydami alternatyvias procedūras, naudodamiesi alternatyviomis patalpomis bei ryšių kanalais ir mažesniais ištekliais, iki veiklos pajėgumai bus visiškai atkurti.

3. Trikdomųjų įvykių metu ištekliai pirmiausia turėtų būti skiriami NKP esminių funkcijų vykdymo tęstinumui užtikrinti. Tai gali reikšti, kad neesminių funkcijų vykdymo tęstinumas gali būti neužtikrinamas.

4. Veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonėmis turėtų būti užtikrintas nenutrūkstamas operatyvinės informacijos, būtinos NKP informuotumui apie padėtį palaikyti ir sprendimų priėmimui per visą sutrikimo laikotarpį palengvinti, rinkimas, analizė, patvirtinimas ir sklaida.

5. Parengti darbuotojai yra pagrindinis veiklos tęstinumą užtikrinantis išteklius. Nors veiklos tęstinumo planas, susijusios priemonės ir atsarginės priemonės padeda užtikrinti veiklos tęstinumą, galiausiai jis priklauso nuo darbuotojų gebėjimo priimti sprendimus ir taikyti šias priemones esant dideliam spaudimui.

6. Veiklos tęstinumo planavimas turėtų būti grindžiamas išsamiu organizacijos, kuriai priklauso NKP, administracinės ir operatyvinės veiklos organizavimo tvarkos išmanymu. Šiuo tikslu turėtų būti aktyviai skatinamas ir palengvinamas įvairių padalinių bendradarbiavimas.

7. NKP turėtų įvertinti galimus savo veiklos sutrikimų šaltinius. Atliekant vertinimą daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama galimam jų trikdomajam poveikiui NKP veiklai ir reagavimo plano, kuriuo būtų užtikrintas esminių funkcijų vykdymo tęstinumas, rengimui.

8. Vertinant grėsmes veiklos tęstinumui, ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas procesams, kuriuos būtina atlikti laiku, ir kritinėms priklausomybėms, įskaitant:

   a) vienintelius informacijos šaltinius arba informaciją, kuri žinoma tik ribotai asmenų grupei, įskaitant įslaptintą informaciją;

   b) vienintelę turimą įrangą arba vienintelius paslaugų teikėjus, nuo kurių priklauso esminių funkcijų vykdymas;

   c) vienintelius ryšių kanalus, kontaktinius asmenis arba sprendimus priimančius asmenis;

   d) nepakankamų pagrindinių darbuotojų galimybę dirbti.

9. Turėtų būti nustatyti ir pašalinti su darbuotojais, patalpomis, ryšiais, IRT sistemomis, logistika ir sprendimų priėmimu susijusios kritinės priklausomybės taškai. Jei jų išvengti neįmanoma, turėtų būti nustatytos ir išbandytos tinkamos prevencijos ir poveikio mažinimo priemonės, įskaitant 3.9 skirsnyje siūlomas priemones.

10. Kiekvienas sutrikimas, pratybos ir testavimas nepalankiausiomis sąlygomis turėtų suteikti naudingos patirties, kuria remiantis būtų tobulinamos veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonės ir ilgainiui didinamas atsparumas.

11. Planuojant SCSM NKP veiklos tęstinumą ir testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, turėtų būti atsižvelgiama į toliau nurodytas trikdomųjų įvykių kategorijas; šis sąrašas nėra baigtinis. Kiekviena kategorija aprašyta I priede:

   a) negalėjimas naudotis patalpomis;

   b) elektros energijos tiekimo sutrikimas;

   c) IRT sistemų veikimo sutrikimas arba gedimas;

   d) didelės dalies darbuotojų nebuvimas arba nepakankamų būtinųjų darbuotojų nebuvimas.

12. NKP turėtų užtikrinti savo gebėjimą tęsti veiklą atsiradus vienam ar keliems pirmiau 11 punkte nurodytiems veiksniams, dėl kurių būtina taikyti veiklos tęstinumo užtikrinimo priemones.

3.2. **NKP veiklos tęstinumo planas**

13. Kiekvienas NKP turėtų parengti nuoseklų, išsamų rašytinį veiklos tęstinumo planą arba lygiavertį dokumentais įformintų procedūrų rinkinį, apimantį visus veiklos tęstinumo elementus ir numatantį integruotą bei sistemingą reagavimą į sutrikimus, įskaitant poveikio mažinimo priemones ir susitarimus dėl neatidėliotinų intervencinių veiksmų.

14. Veiklos tęstinumo plane turėtų būti numatyti alternatyvūs visų esminių procesų, ypač tų, kuriuos būtina atlikti laiku, vykdymo būdai, užtikrinant, kad šie procesai galėtų būti tęsiami sutrikus pagrindinių išteklių naudojimui. Atsarginės ir alternatyvios priemonės turėtų būti visiškai nepriklausomos. Jos neturėtų priklausyti nuo tų pačių išteklių, pavyzdžiui, to paties pastato, energijos šaltinio, ryšių kanalo, IRT platformos ar paslaugų teikėjo. Be to, dėl jų neturėtų atsirasti naujų priklausomybių, galinčių kelti papildomą veiklos sutrikimų riziką.

15. Veiklos tęstinumo planas turėtų būti reguliariai išbandomas tikroviškomis sąlygomis. Planai, kurių veiksmingumas nebuvo patvirtintas per mokymus, pratybas ar testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, neturėtų būti laikomi tinkamais taikyti praktikoje. Veiklos tęstinumo užtikrinimo programa turėtų apimti reguliarų privalomą būtinųjų darbuotojų mokymą, reguliarų testavimą ir pratybas, per kurias aktyvuojamas planas, taip pat sistemingą jo peržiūrą ir atnaujinimą, užtikrinant, kad visi susiję darbuotojai ir suinteresuotieji subjektai būtų informuoti apie atnaujinimus ir išmokyti taikyti atnaujintas nuostatas.

16. Priklausomai nuo organizacijos struktūros, NKP į veiklos tęstinumo plano rengimą turėtų įtraukti darbuotojus, kurie tiesiogiai nedalyvauja atliekant esmines funkcijas, tačiau turi ekspertinės kompetencijos ar žinių, reikalingų visapusiškam organizacijos funkcijų supratimui užtikrinti.

17. NKP turėtų apsvarstyti galimybę savo organizacijoje paskirti, kas atliktų veiklos tęstinumo plano tęstinumo koordinavimo funkciją. Priklausomai nuo NKP dydžio ir struktūros, veiklos tęstinumo koordinavimo funkciją turėtų atlikti vienas koordinatorius, specialiai sudaryta grupė, vienijanti atitinkamų operatyvinės veiklos sričių atstovus, arba ji turėtų būti atliekama taikant kitas prie nacionalinių aplinkybių pritaikytas priemones. Jei sudaroma grupė, į ją turėtų būti įtraukti nariai, turintys ekspertinę kompetenciją su plano įgyvendinimu susijusiose veiklos srityse, kaip antai IRT sistemų, alternatyvių patalpų, žmogiškųjų išteklių ar logistikos srityse. Veiklos tęstinumo koordinavimo funkcijos paskirtis turėtų būti užtikrinti nuoseklų veiklos tęstinumo plano įgyvendinimą, periodinę jo peržiūrą ir atnaujinimą, įskaitant išteklių ir priemonių, kuriais grindžiamas planas, patikrinimą.

3.3. **Esminių funkcijų nustatymas**

18. NKP turėtų nustatyti savo esmines funkcijas ir sudaryti bei nuolat atnaujinti jų aprašą. Be su SCSM susijusių funkcijų, kaip antai pagalbos prašymų administravimo, SCSM reagavimo pajėgumų siūlymo ir dislokavimo, NKP taip pat gali reikėti užtikrinti kitų organizacijos esminių funkcijų tęstinumą. Pavyzdžiai – veiklos koordinavimas su nacionalinėmis ar regioninėmis institucijomis, ryšių su kitomis tarptautinėmis organizacijomis palaikymas, visuomenės perspėjimų skelbimas ir paramos teikimas priimant aukštesnio lygio sprendimus.

Kiekvienai esminei funkcijai NKP turėtų nustatyti veiklos vykdymo tikslus, kuriais būtų apibrėžtas didžiausias priimtinas paslaugų teikimo lygio pablogėjimas trikdomųjų įvykių metu. Prireikus šie tikslai turėtų apimti ilgiausią priimtiną veiklos sutrikimo trukmę, veiklos atkūrimo laiko tikslus, priimtiną operatyvinės informacijos praradimo mastą, minimalų darbuotojų skaičių, ryšių prieinamumą ir gebėjimą priimti sprendimus. Šiais tikslais turėtų būti vadovaujamasi rengiant veiklos tęstinumo planą ir remiamasi vertinant testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus. Veiklos vykdymo tikslų pavyzdžių pateikta II priede.

19. Esmines funkcijas rekomenduojama suskirstyti pagal jų prioritetą arba tai, kaip skubiai turi būti atnaujintas jų vykdymas.

3.4. **Veiklos procesų analizė ir atsarginiai ištekliai**

20. Remdamasis esminių funkcijų aprašu, NKP turėtų atlikti veiklos procesų analizę (angl. *Business Process Analysis*, BPA) ir parengti atsarginius sprendimus savo esminių funkcijų vykdymo tęstinumui užtikrinti. Atliekant veiklos procesų analizę turėtų būti išsamiai išnagrinėta, kaip vykdomos funkcijos, ir dėl kiekvienos funkcijos nustatyta:

a) funkciją sudarančios užduotys;

b) užduočių atlikimo laikas ir seka, įskaitant jų trukmę ir etapus, kuriuos būtina atlikti laiku;

c) kas atlieka konkrečias užduotis, įskaitant reikiamą darbuotojų profilį, ekspertinę kompetenciją ar pasirengimą;

d) informacijos srautai, įskaitant tai, kaip duomenys, prašymai ir veiklos rezultatai perduodami tarp subjektų ir sistemų;

e) kas patvirtina procesą (-us) arba suteikia leidimą jį (juos) vykdyti;

f) kokie ištekliai naudojami ir kokį indėlį būtina gauti iš išorės subjektų, įskaitant informaciją, duomenų rinkinius, paslaugas, produktus, atsargas, biudžeto asignavimus, įrangą, IRT sistemas ir su veiklos vieta susijusius reikalavimus; išorės subjektai gali būti, pavyzdžiui, energiją tiekiančios ar apsaugos paslaugas teikiančios privačios bendrovės. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas informacijos įslaptinimo lygiui, taip pat patalpoms ir įrenginiams, naudojamiems šiai informacijai tvarkyti;

g) kokie rezultatai gaunami atliekant tą funkciją, įskaitant informaciją, konkrečius produktus ar paslaugas, taip pat koordinavimo, patvirtinimo ar leidimų suteikimo veiksmus;

h) kuri išorės organizacija (-os) ar suinteresuotųjų subjektų grupės gauna veiklos rezultatą (-us);

i) kokie veiklai būtini priklausomybės ir tarpusavio priklausomybės santykiai egzistuoja, įskaitant ryšius ir susitarimus su išorės subjektais – kitų valstybių narių ir SCSM dalyvaujančių valstybių institucijomis, civilinės saugos partneriais, pagrindinės infrastruktūros operatoriais, paslaugų teikėjais, tiekėjais ir kt., – nurodant numatomą indėlį ar rezultatą;

j) kokie atsarginiai ištekliai ir alternatyvios priemonės yra prieinami.

21. NKP raginami atliekant veiklos procesų analizę atsižvelgti į III priede pateiktą lentelę.

3.5. **Rekomenduojama alternatyvių patalpų ir įrangos naudojimo praktika**

22. NKP turėtų užtikrinti savo pajėgumą tęsti veiklą, kai jo patalpos tampa laikinai neprieinamos arba netinkamos naudoti, be kita ko, užtikrindamas pagrindinės įrangos prieinamumą.

23. Pagrindinės ir alternatyvios patalpos, taip pat laikini sprendimai turėtų būti saugūs ir atitikti reikiamo įslaptinimo lygio reikalavimus. Tai turėtų būti proporcinga krizių, į kurias reaguojama, pobūdžiui ir tvarkomos informacijos jautrumui ar įslaptinimui.

3.6. **Rekomenduojama elektros energijos tiekimo užtikrinimo praktika**

24. NKP turėtų užtikrinti savo gebėjimą tęsti veiklą įvykus vietiniams elektros energijos tiekimo sutrikimams arba plačiu mastu nutrūkus elektros energijos tiekimui.

25. Pagrindinėse ir alternatyviose patalpose, įskaitant laikinąsias patalpas, turėtų būti įrengtos atsparios elektros energijos tiekimo sistemos su atsarginiais elektros energijos šaltiniais, kad NKP galėtų tęsti veiklą ir vykdyti savo esmines funkcijas net ir ilgalaikių elektros energijos tiekimo sutrikimų metu.

26. NKP numatytos priemonės, kai aktualu, turėtų būti įgyvendinamos laikantis nacionalinių pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje planų, parengtų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/941 ([11]), ir nacionalinių prevencinių veiksmų planų bei ekstremaliųjų situacijų valdymo planų, parengtų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/1938 ([12]) dėl dujų tiekimo, taip pat atsižvelgiant į esamą nacionalinę krizių valdymo tvarką.

3.7. **IRT sistemoms rekomenduojama praktika**

27. NKP turėtų užtikrinti, kad jo esminių funkcijų vykdymą palaikančios IRT sistemos būtų patikimos ir atsparios. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas:

a) prieigos prie duomenų bazių, dokumentų ir elektroninio pašto tęstinumui, įskaitant atnaujintų kontaktinių duomenų sąrašų prieinamumą, nenutrūkstamą ryšių palaikymą su RNKC, valstybėmis narėmis ir SCSM dalyvaujančiomis valstybėmis, taip pat informacijos rinkimo bei stebėsenos ir atliktų veiksmų registravimo sistemų, skirtų informacijai apdoroti ir valdyti, veikimo tęstinumą;

b) technologijų integracijai, užtikrinant esminių sistemų suderinamumą ir sąveikumą su nuotolinio darbo infrastruktūra ir alternatyviomis veiklos vykdymo vietomis, įskaitant galimybę iš šių vietų prisijungti prie Bendros ekstremalių situacijų ryšių ir informacijos sistemos (CECIS) ir tvarkyti įslaptintą informaciją dirbant nuotoliniu būdu; tokios priemonės turėtų būti patikrintos atliekant tinkamą testavimą;

c) informacijos ir ryšių saugumui, įskaitant galimybę užmegzti saugius ryšius, skirtus įslaptintai informacijai perduoti, ir keistis įslaptinta informacija tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmeniu;

d) visų trečiųjų šalių, tiekiančių NKP naudojamus įrenginius ir programinę įrangą, apskaitai.

([11]) 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/941 dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje, kuriuo panaikinama Direktyva 2005/89/EB (OL L 158, 2019 6 14, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj).

([12]) 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 994/2010 (OL L 280, 2017 10 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1938/oj).

28. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas kibernetiniams incidentams kaip atskirai IRT veikimo sutrikimų kategorijai. NKP turėtų apsvarstyti galimybę, įgyvendindamas platesnes veiklos tęstinumo užtikrinimo priemones, nustatyti koordinavimo su nacionaline kibernetinio saugumo institucija protokolus. Šios priemonės turėtų apimti ankstyvojo įspėjimo kanalus, bendrus reagavimo į incidentus protokolus ir aiškų funkcijų paskirstymą vykstant kibernetiniam incidentui, darančiam poveikį NKP veiklai.

3.8. **Rekomenduojama praktika dėl žmogiškųjų išteklių**

29. NKP turėtų užtikrinti, kad turėtų pakankamai darbuotojų veiklai tęsti sumažėjus darbuotojų skaičiui ir kad jo darbuotojai turėtų reikiamų profilių kvalifikaciją bei įgūdžius.

30. NKP turėtų apsvarstyti galimybę taikyti šias priemones:

a) užtikrinti, kad būtų pakankamai tinkamų įgūdžių ir pasirengimą turinčių darbuotojų, įskaitant krizių valdymo patirties turinčius darbuotojus ir, kai taikytina, darbuotojus, turinčius įslaptintai informacijai tvarkyti reikalingą asmens patikimumo pažymėjimą. NKP turėtų parengti ir įdiegti profesinių kompetencijų tikrinimo mechanizmus, taip pat vykdyti išsamias naujų darbuotojų įvadinio mokymo ir tęstinio mokymo programas, kad būtų palaikomi ir stiprinami darbuotojų įgūdžiai ir užtikrinamas visapusiškas jų pasirengimas veiksmingai reaguoti aktyvavus SCSM. Mokymas taip pat turėtų apimti sutrikimų, kuriuos sukelia žmogaus klaidos ar piktavališki veiksmai, prevenciją, įskaitant pagrindines kibernetinio saugumo ir informacijos saugumo žinias, pavyzdžiui, informuotumą apie socialinės inžinerijos keliamą riziką;

b) reguliariai organizuoti mokymus, kad darbuotojai būtų supažindinami su naujausiomis veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonėmis ir mokėtų naudotis įranga bei IRT sistemomis pagrindinėse ir alternatyviose veiklos vykdymo vietose. Taip pat reikėtų apsvarstyti galimybę organizuoti papildomus NKP darbuotojų mokymus ilgalaikių nelaimių bei krizių valdymo ir SCSM operacijų vykdymo klausimais;

c) parengti planus, kuriais būtų užtikrinta darbuotojų rotacija esant ilgalaikėms ekstremaliosioms situacijoms, įskaitant papildomų prireikus sutelkiamų darbuotojų pajėgumų valdymą. NKP turėtų sudaryti darbo grupes, kurių funkcijos būtų aiškiai apibrėžtos, ir parengti užduočių perėmimo planus, kad būtų gerinamas koordinavimas per krizes;

d) prireikus nustatyti vežimo tvarką, kad būtų užtikrinta, jog būtinieji darbuotojai galėtų pasiekti vietą, kurioje jie turi atlikti savo pareigas, nesvarbu, ar tai būtų pagrindinė veiklos vykdymo vieta, alternatyvi vieta ar mobilusis padalinys;

e) įdiegti tinkamas apsaugos priemones darbuotojų sveikatai ir saugai užtikrinti;

f) rengti darbuotojų gerovės užtikrinimo planus, apimančius aprūpinimą maistu, vandeniu, apgyvendinimą, galimybę patekti į NKP patalpas ir psichologinės pagalbos teikimą, siekiant padėti darbuotojams įveikti stresą ir nuovargį. Šiuose planuose turėtų būti numatytos ilgalaikės veiklos uždarose patalpose sąlygos ir atsižvelgiama į individualias ar asmenines būtinųjų darbuotojų aplinkybes, įskaitant, kai aktualu, su šeima susijusius poreikius;

g) nustatyti duomenų apsaugos ir privatumo užtikrinimo politiką, siekiant užtikrinti, kad planuojant veiklos tęstinumą būtų laikomasi asmens duomenų apsaugos reikalavimų incidentų metu ir po jų.

31. Esminės funkcijos turėtų būti palaikomos taikant tinkamas veiklos tęstinumo užtikrinimo priemones, organizuojant struktūruotus ir sistemingus darbuotojų mokymus atlikti vieniems kitų funkcijas ir reguliariai rengiant pratybas, kad esmines funkcijas galėtų vykdyti keli parengti darbuotojai ir būtų išvengta kritinės priklausomybės nuo atskirų darbuotojų. Nė vienos esminės funkcijos vykdymas neturėtų priklausyti tik nuo vieno darbuotojo galimybės dirbti.

3.9. **Kiekvienos kategorijos trikdomųjų įvykių prevencijos ir poveikio mažinimo priemonės**

32. Šiame skirsnyje pateikiamas orientacinis rekomenduojamų kiekvienos kategorijos trikdomųjų įvykių prevencijos ir poveikio mažinimo priemonių sąrašas. Nors šios priemonės gali būti įgyvendinamos lygiagrečiai, kiekviena valstybė narė turėtų pasirinkti tinkamiausius ir veiksmingiausius variantus, atsižvelgdama į savo NKP įgaliojimus, veiklos kontekstą, aplinkybes, pajėgumus, jo veiklos organizavimo ir teisinės sistemos struktūrą, taip pat į galimas sutrikimų, galinčių paveikti NKP esminių funkcijų vykdymą, priežastis. Šis sąrašas nėra skirtas tam, kad visos priemonės būtų įgyvendinamos vienu metu, nes kai kuriais atvejais vienos priemonės įgyvendinimas gali prieštarauti kitos priemonės taikymui arba tam gali reikėti pernelyg didelių investicijų.

33. Rekomenduojamos prevencijos ir poveikio mažinimo priemonės, skirtos atvejams, kai neįmanoma naudotis patalpomis:

a) NKP veiklos geografinis paskirstymas į du ar daugiau geografiškai atskirtų centrų, kurie veiktų vienu metu, suteikdami vienas kitam atsarginių išteklių ir teikdami tarpusavio pagalbą padidėjus darbo krūviui;

b) perkėlimas į alternatyvias patalpas, valdomas institucijos, vykdančios NKP funkcijas;

c) iš anksto suplanuotas būtinųjų darbuotojų vežimas į alternatyvias patalpas (be kita ko, nepalankiomis oro sąlygomis);

d) nuotolinis darbas (numatant galimybę lanksčiai organizuoti užduočių, kurias galima atlikti ne fizinėje NKP veiklos vietoje, vykdymą);

e) mobilieji vadovavimo ir valdymo padaliniai, kuriuose laikinai galėtų dirbti NKP būtinieji darbuotojai;

f) administracinių susitarimų su kitomis institucijomis dėl naudojimosi jų patalpomis aktyvavimas;

g) funkcijų ir įgaliojimų perleidimas.

34. Rekomenduojamos prevencijos ir poveikio mažinimo priemonės, skirtos elektros energijos tiekimo sutrikimų atvejams:

a) elektros generatorių ir nepertraukiamojo maitinimo šaltinių (UPS) įjungimas;

b) prioritetinio aprūpinimo degalais tvarkos nustatymas ir susitarimų su tiekėjais sudarymas.

c) energetinio savarankiškumo užtikrinimas ir alternatyvių energijos šaltinių naudojimas esminėms funkcijoms vykdyti;

d) maksimalus turimų elektros energijos tiekimo pajėgumų panaudojimas;

e) perkėlimas į alternatyvias patalpas, kurias valdo institucija, vykdanti NKP funkcijas, ir kuriose užtikrinamas nepertraukiamas elektros energijos tiekimas;

f) nuotolinis darbas iš pastato, kuriame užtikrinamas nepertraukiamas elektros energijos tiekimas;

g) mobilieji vadovavimo ir valdymo padaliniai, savarankiškai apsirūpinantys elektros energija;

h) administracinių susitarimų su kitomis institucijomis dėl naudojimosi jų patalpomis, kuriose užtikrinamas nepertraukiamas elektros energijos tiekimas, aktyvavimas;

i) funkcijų ir įgaliojimų perleidimas.

35. Rekomenduojamos prevencijos ir poveikio mažinimo priemonės, skirtos IRT sistemų veikimo sutrikimų ar gedimų atvejams:

a) sistemų dubliavimas;

b) reguliarus ir saugus duomenų atsarginių kopijų kūrimas, įskaitant kopijų saugojimą kitose vietose ir nuo tinklo atjungtose laikmenose;

c) alternatyvių IRT sistemų, platformų ir ryšių kanalų naudojimas;

d) skubią pagalbą teikiančios IRT specialistų grupės arba budintys techninio reagavimo padaliniai;

e) reagavimo į kibernetinius incidentus procedūros, suderintos su nacionaline kibernetinio saugumo institucija;

f) esminių kontaktinių duomenų sąrašų, pagrindinių procedūrų ir veiklos dokumentų kopijos, saugomos nuo tinklo atjungtose laikmenose;

g) mobilieji vadovavimo ir valdymo padaliniai, turintys prieigą prie pagrindinių ir atsarginių IRT sistemų;

h) perkėlimas į alternatyvias patalpas, kurias valdo institucija, vykdanti NKP funkcijas, ir kuriose užtikrinama prieiga prie pagrindinių ir atsarginių IRT sistemų;

i) administracinių susitarimų su kitomis institucijomis dėl naudojimosi jų patalpomis, kuriose suteikiama prieiga prie IRT sistemų, aktyvavimas.

36. Rekomenduojamos prevencijos ir poveikio mažinimo priemonės, skirtos didelės dalies darbuotojų nebuvimo ir nepakankamų būtinųjų darbuotojų nebuvimo atvejams:

a) viršvalandžių valdymas (trumpalaikis sprendimas);

b) užduočių perskirstymas galintiems dirbti darbuotojams;

c) iš anksto nustatytas institucijos viduje dirbančių parengtų darbuotojų, kuriuos prireikus būtų galima greitai pasitelkti, rezervas;

d) pirmenybės teikimas darbuotojų įdarbinimui;

e) investicijos į būtinųjų darbuotojų išlaikymą;

f) paramos teikimas būtinųjų darbuotojų šeimoms;

g) kritinės priklausomybės nuo atskirų darbuotojų prevencija, perleidžiant įgaliojimus ir skatinant pasidalijamąjį vadovavimą.

37. IV priede pateikiamos techninės gairės, kaip įgyvendinti kiekvieną iš nurodytų priemonių.

3.10. **Veiklos tęstinumas aktyvavus SCSM**

38. Siekiant gerinti SCSM operacijų vykdymą ir užtikrinti jų tęstinumą, rekomenduojama imtis šių veiksmų:

a) jei valstybė turi prieigą prie Telematikos paslaugų tarp Europos administracijų (TESTA) tinklo arba jį pakeitusio TESTA-EIRIS tinklo, nustatyti valstybės nacionalinį TESTA koordinatorių. Užtikrinti, kad valstybės CECIS kontaktinis asmuo turėtų nacionalinio TESTA koordinatoriaus kontaktinius duomenis ir kad šie duomenys būtų nuolat atnaujinami. Užtikrinti, kad valstybės CECIS kontaktinis punktas būtų susipažinęs su vietinės ar nacionalinės prieigos prie valstybėje esančio TESTA tinklų sietuvo veiklos tęstinumo planu;

b) parengti protokolus, pagal kuriuos būtų galima atskirti TESTA ryšio sutrikimus nuo CECIS platformos veikimo sutrikimų teikiant pagalbos prašymus per SCSM, ir sudaryti sąlygas teikti pagalbos prašymus sutrikus TESTA ryšiui valstybėje, kurioje veikia NKP;

c) prireikus išnagrinėti galimybes sudaryti susitarimus su kitomis nacionalinėmis institucijomis dėl savitarpio operatyvinės pagalbos, siekiant užtikrinti, kad NKP galėtų toliau vykdyti savo esmines funkcijas, jei dėl sutrikimo labai sumažėtų NKP pajėgumai užtikrinti veiklos tęstinumą. Visų pirma tokie susitarimai turėtų būti sudaromi su institucijomis, turinčiomis prieigą prie TESTA tinklo, kad NKP galėtų prisijungti prie CECIS iš alternatyvių patalpų;

d) kai tikslinga, išnagrinėti galimybę sudaryti dvišalius administracinius susitarimus dėl savitarpio operatyvinės pagalbos su kaimyninėmis valstybėmis, kurios yra valstybės narės arba SCSM dalyvaujančios valstybės, tais atvejais, kai dėl sutrikimo labai sumažėja NKP pajėgumai užtikrinti veiklos tęstinumą ir nėra galimybės naudotis b punkte nurodytais susitarimais. Tokiais susitarimais NKP turėtų būti sudarytos sąlygos naudotis tų valstybių patalpomis ir prisijungti prie TESTA tinklo;

e) organizuoti naujų darbuotojų mokymus naudotis CECIS ir reguliariai rengti darbuotojų pratybas;

f) atsižvelgiant į nacionalinę civilinės saugos sistemos struktūrą, veiklos tęstinumo plane turėtų būti numatytos priemonės, kuriomis būtų užtikrintas sklandus NKP ir kitų atitinkamų institucijų, kurios prireikus yra įgaliotos prašyti aktyvuoti SCSM, ryšių palaikymas;

g) veiklos tęstinumo plane turėtų būti atsižvelgiama į nacionalinius suinteresuotuosius subjektus, kuriems priklauso SCSM ištekliai ir kurie juos valdo, nors šie ištekliai nepriklauso institucijai, vykdančiai NKP funkcijas, tačiau gavus prašymą galėtų būti pasitelkti intervencijai pagal SCSM.

39. Veiklos tęstinumo planas turėtų būti suderintas su 2024 m. lapkričio 29 d. Komisijos rekomendacija dėl ES priimančiosios valstybės paramos gairių ([13]), visų pirma dėl NKP vykdomo SCSM aktyvavimo ir jo vaidmens užtikrinant priimančiosios valstybės paramą ([14]).

([13]) C(2024) 8339.

([14]) Priimančiosios valstybės parama Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 4 straipsnio 9 punkte apibrėžiama kaip veiksmai, kurių pasirengimo ir reagavimo etapais imasi pagalbą gaunanti arba siunčianti valstybė arba Komisija, kad pašalintų numatomas kliūtis tarptautinei pagalbai, siūlomai per Sąjungos mechanizmą. Ji apima valstybių narių paramą siekiant sudaryti palankesnes sąlygas gabenti šią pagalbą tranzitu per jų teritoriją.

3.11. **Veiklos tęstinumo plano aktyvavimas**

40. Priklausomai nuo sutrikimo pobūdžio ir masto, NKP veiklos tęstinumo plane turėtų būti nustatyti skirtingi plano aktyvavimo lygiai, įskaitant dalinį aktyvavimą, kai NKP toliau vykdo veiklą pagrindinėse patalpose pagal pritaikytas procedūras, ir visišką aktyvavimą, kai būtina persikelti į alternatyvias patalpas arba taikyti kitas alternatyvias priemones.

41. Plano aktyvavimo kriterijai, aktyvavimo lygiai ir aktyvavimo veiksniai, taip pat institucija, įgaliota suteikti leidimą aktyvuoti planą, turėtų būti nustatyti nacionaliniu lygmeniu, atsižvelgiant į kiekvieno NKP struktūrą ir veiklos organizavimo sistemą. Iliustracinis plano aktyvavimo proceso pavyzdys pateiktas V priede.

42. Plano aktyvavimo procedūromis turėtų būti sudarytos sąlygos laiku aktyvuoti veiklos tęstinumo užtikrinimo priemones reaguojant tiek į jau įvykusius, tiek į numatomus sutrikimus, įskaitant įvykius, kurie įvyksta ne įprastomis darbo valandomis, ir įvykius, apie kuriuos gali būti iš anksto įspėjama.

43. Jei dėl incidento sutrinka NKP veiklos tęstinumas ir dėl to aktyvuojamas jo veiklos tęstinumo planas, NKP turėtų apsvarstyti galimybę apie tai pranešti RNKC.

3.12. **Mokymai, pratybos ir reguliarus testavimas**

44. Turėtų būti reguliariai organizuojami su veiklos tęstinumo planais susiję mokymai, pratybos ir testavimas. Rekomenduojama reguliariai rengti informuotumo didinimo ir informacinius renginius, taip pat su veiklos tęstinumo planais susijusius mokymus ir pratybas. Į kitus reguliarius mokymus, pavyzdžiui, naujų darbuotojų įvadinius mokymus, taip pat turėtų įtraukti būtini veiklos tęstinumo plano elementai. Taip pat turėtų būti apsvarstyta galimybė į reguliarius tikslinius informuotumo didinimo ir informacinius renginius bei pratybas įtraukti išorės suinteresuotuosius subjektus, kuriems NKP veiklos sutrikimas galėtų turėti poveikio.

45. Veiklos tęstinumo planas turėtų būti testuojamas bent kartą per metus. Reikėtų apsvarstyti galimybę testavimą atlikti dažniau, kai tai pagrįsta atsižvelgiant į NKP struktūrą, veiklos aplinkybes ar rizikos profilį.

3.13. **Veiklos atkūrimas**

46. Sumažinus neigiamą trikdomojo įvykio poveikį, NKP turėtų laikyti laipsnišką grįžimą prie įprastos veiklos atskiru veiklos tęstinumo užtikrinimo etapu: veiklos atkūrimas – tai etapas, kuriuo NKP pereina nuo veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonių taikymo prie įprastos veiklos, be kita ko, atnaujindamas svarbių (bet neesminių) funkcijų, kurių vykdymas galėjo būti laikinai sustabdytas, vykdymą.

47. Veiklos tęstinumo plane turėtų būti nustatytos veiklos atkūrimo pradžios sąlygos, nurodyta institucija, įgaliota leisti pereiti prie atkūrimo etapo, ir apibrėžti veiksmai, kurių reikia imtis siekiant saugiai grįžti prie įprastos veiklos.

48. Veiklos atkūrimo etapu turėtų būti atsižvelgiama į šiuos aspektus:

a) *Veiklos atkūrimo sąlygų patikrinimas*. Prieš pereidamas prie veiklos atkūrimo etapo, NKP turėtų įvertinti, ar pašalintos trikdomojo įvykio priežastys arba pakankamai sumažintas jo poveikis, ar pagrindinės patalpos, IRT sistemos ir ryšių kanalai vėl visiškai veikia ir ar patikrintas duomenų bazių bei dokumentų vientisumas. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas duomenims, kurių kopijos buvo sukurtos įvykus sutrikimui, kad būtų išvengta informacijos, sukauptos taikant veiklos tęstinumo užtikrinimo priemones, praradimo.

b) *Laipsniškas esminių funkcijų perkėlimas*. Visų esminių funkcijų vykdymas neturėtų būti grąžinamas į įprastą aplinką vienu metu. NKP turėtų apsvarstyti galimybę jas perkelti pradedant nuo žemesnio prioriteto funkcijų, kurių trumpalaikis vykdymo pertraukimas perkėlimo metu būtų priimtiniausias, o aukščiausio prioriteto funkcijų vykdymą pagal veiklos tęstinumo užtikrinimo priemones tęsti iki bus patvirtinta, kad įprasta veiklos aplinka yra stabili. Pereinamuoju laikotarpiu turėtų būti užtikrinamas lygiagretus sistemų veikimas siekiant sumažinti kaskadinių sutrikimų riziką.

c) *Svarbių funkcijų vykdymo atnaujinimas*. Neesminių funkcijų, kurių vykdymas sutrikimo metu buvo laikinai sustabdytas, vykdymas turėtų būti atnaujinamas tik patvirtinus, kad esminės funkcijos įprastomis sąlygomis vykdomos stabiliai. Funkcijų vykdymo atnaujinimo eiliškumas ir tempas turėtų būti koreguojami atsižvelgiant į darbuotojų galimybes dirbti ir į tai, kad taikant veiklos tęstinumo užtikrinimo priemones dažnai padidėja darbo krūvis ir darbuotojų nuovargis.

d) *Patikrinimas, ar nėra papildomų pažeidžiamumų*. Prieš grįždamas prie įprastos veiklos, NKP turėtų patikrinti, ar dėl veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonių taikymo neatsirado papildomų pažeidžiamumų.

49. NKP taip pat turėtų vykdyti šią veiklą:

a) *paskesnis įvykio aptarimas*. Siekdamas nustatyti, kurios priemonės pasiteisino, o kurios ne, NKP turėtų surengti įvykio aptarimą, kuriame dalyvautų visų kategorijų darbuotojai, prisidėję prie reagavimo į įvykį;

b) *atliktų veiksmų dokumentavimas*. NKP po atliktų veiksmų turėtų parengti struktūruotą dokumentą, kuriame būtų apibendrinta įvykių seka, veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonių aktyvavimas, esminių funkcijų vykdymas, nustatyti trūkumai ir įgyta patirtis;

c) *įgytos patirties įtraukimas į veiklos tęstinumo planą*. Po kiekvieno trikdomojo įvykio, dėl kurio aktyvuojamas veiklos tęstinumo planas, NKP turėtų nustatyti konkretų plano atnaujinimo terminą, kad įgyta patirtis būtų įtraukta į planą, kol ji dar neišblėso iš darbuotojų atminties. Todėl NKP turėtų nustatyti nustatytų trūkumų ir taisomųjų veiksmų stebėsenos procesą ir prireikus pakartotinai išbandyti atnaujintas priemones. Kai aktualu, įgyta patirtimi taip pat turėtų būti remiamasi tobulinant įprastą NKP veiklą.

3.14. **Komunikacijos strategija**

50. Efektyvus trikdomųjų įvykių valdymas neatsiejamas nuo komunikacijos, todėl kiekvienas NKP turėtų parengti patikimą komunikacijos strategiją, kurioje būtų pripažįstama NKP atsakomybė už bendrąją komunikaciją ir komunikaciją per krizes. Šia strategija turėtų būti vadovaujamasi NKP priimant sprendimus ir imantis veiksmų dėl dalijimosi informacija esant sutrikimams, užtikrinant, kad visos susijusios ar paveiktos šalys gautų reikiamą informaciją ir, kai taikytina, galėtų imtis atitinkamų veiksmų, taip padedant apsaugoti organizacijos reputaciją ir išlaikyti pasitikėjimą ja. VI priede išdėstyti siūlomi aspektai, į kuriuos NKP turėtų atsižvelgti rengdamas patikimą komunikacijos strategiją.

4. **REKOMENDACIJOS DĖL TESTAVIMO NEPALANKIAUSIOMIS SĄLYGOMIS ORGANIZAVIMO IR ATLIKIMO**

51. Komisija rekomenduoja atlikti SCSM NKP testavimą nepalankiausiomis sąlygomis. Šiame skirsnyje pateikiamos gairės, kaip parengti ir įvertinti tokį testavimą.

4.1. **Paskirtis ir tikslai**

52. Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis paskirtis turėtų būti įvertinti NKP pajėgumą toliau vykdyti savo esmines funkcijas veiklą trikdančiomis sąlygomis. Šiuo tikslu testavimas nepalankiausiomis sąlygomis turėtų būti atliekamas kaip riboto masto pratybos, skirtos esamoms veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonėms ir konkrečių NKP esminių funkcijų vykdymui veiklą trikdančiomis sąlygomis įvertinti, be kita ko, išbandant tiek pagrindinius, tiek alternatyvius išteklius.

53. Testavimu nepalankiausiomis sąlygomis turėtų būti siekiama šių bendrųjų tikslų:

a) peržiūrėti, atnaujinti ir patvirtinti veiklos tęstinumo planą, taip pat įvertinti su veiklos tęstinumo užtikrinimu susijusią NKP ekspertinę kompetenciją, įrangą ir priemones;

b) geriau suprasti prioritetus bei apribojimus ir keisti požiūrį į NKP veiklos tęstinumą;

c) nustatyti veiklos tęstinumo plano, esminių funkcijų vykdymą užtikrinančių išteklių, susijusių NKP mokymų, įrangos ir priemonių trūkumus, spragas, kritines priklausomybes ir kitas priklausomybes, taip pat tobulinimo galimybes;

d) įvertinti įvairių lygmenų NKP būtinųjų darbuotojų, įskaitant vadovybę, gebėjimą atlikti savo funkcijas ir pareigas;

e) įvertinti veiklos koordinavimą ir komunikaciją veiklą trikdančiomis sąlygomis organizacijos viduje ir su išorės partneriais.

54. Planuojant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis rekomenduojama suformuluoti konkrečius, išmatuojamus testavimo tikslus, suderintus su esminėmis funkcijomis, kurias numatoma testuoti.

55. Testavimu nepalankiausiomis sąlygomis neturėtų būti siekiama nustatyti grėsmių, dėl kurių galėtų kilti incidentų, galinčių sutrikdyti įprastą NKP veiklą.

4.2. **Aprėptis**

56. Nustatant testavimo nepalankiausiomis sąlygomis aprėptį turėtų būti nurodyta:

a) konkretūs testavimo nepalankiausiomis sąlygomis tikslai;

b) esminės funkcijos, kurias numatoma vertinti;

c) veiklos tęstinumą paveikiančio sutrikimo pobūdis ir trukmė;

d) testavimui naudojami ištekliai, įskaitant darbuotojus ir jų funkcijas, patalpas, įrangą ir IRT sistemas;

e) išorės suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo mastas.

4.3. **Scenarijus**

57. Scenarijais grindžiamas požiūris turėtų apimti incidentų (aktyvavimo veiksnių), galinčių sutrikdyti veiklą ir taip lemti NKP veiklos tęstinumo plano aktyvavimą, padarinius. Rekomenduojama per pratybas išbandyti įvairius scenarijus ir keisti jų sudėtingumą, taip parengiant organizaciją įvairiems galimiems įvykių padariniams. Turėtų būti užtikrinta, kad scenarijai būtų sudėtingi, bet tikroviški, kad juos išbandžius būtų galima gauti prasmingų įžvalgų apie veiklos tęstinumo plano veiksmingumą. VII priede pateikiami du scenarijų pavyzdžiai.

58. NKP rekomenduojama naudotis šiuo nebaigtiniu veiksnių, dėl kurių aktyvuojamas NKP veiklos tęstinumo planas, sąrašu: negalėjimas naudotis patalpomis (1), elektros energijos tiekimo sutrikimas (2), IRT sistemų veikimo sutrikimas arba gedimas (3) ir didelės dalies darbuotojų nebuvimas bei nepakankamų būtinųjų darbuotojų nebuvimas (4).

a) *1 aktyvavimo veiksnys – negalėjimas naudotis patalpomis*. Pastatas, kuriame veikia NKP, yra fiziškai apgadintas, nepasiekiamas arba iš jo evakuoti žmonės. Dėl šių aplinkybių pastatas tampa netinkamas naudoti neapibrėžtam laikui;

b) *2 aktyvavimo veiksnys – elektros energijos tiekimo sutrikimas*. Dėl elektros tinklo gedimo pastate, kuriame veikia NKP, nutrūksta elektros energijos tiekimas. Šis sutrikimas trunka ilgiau, nei NKP atsarginis generatorius gali veikti be papildymo degalais. Jei tiksliai nežinoma, kiek laiko generatorius gali veikti su turimomis degalų atsargomis, turėtų būti laikoma, kad sutrikimo trukmė yra neapibrėžta;

c) *3 aktyvavimo veiksnys – IRT sistemų veikimo sutrikimas arba gedimas*. Dėl IRT sistemos gedimo NKP programinė įranga ar taikomoji programa (-os) negali veiksmingai funkcionuoti. Dėl šio gedimo taip pat neįmanoma prisijungti prie esminių duomenų bazių, todėl IRT sistemos neveikia neapibrėžtą laiką;

d) *4 aktyvavimo veiksnys – didelės dalies darbuotojų nebuvimas ir nepakankamų būtinųjų darbuotojų nebuvimas*. Didelė dalis darbuotojų staiga nebegali atlikti savo pareigų. Gali nebūti ir nepakankamų būtinųjų darbuotojų, todėl gali būti vėluojama vykdyti veiklą arba ji gali sutrikti. Numatoma, kad darbuotojų nebuvimas truks pakankamai ilgai, kad viršytų likusių darbuotojų galimybes kompensuoti jų trūkumą dirbant padidintu darbo krūviu.

59. Atliekant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis turėtų būti palaipsniui derinami keli trikdomieji įvykiai, siekiant įvertinti NKP gebėjimą palaikyti esmines funkcijas esant kaskadiniams ar kompleksiniams sutrikimams, kurie vienu metu paveikia kelis išteklius.

4.4. **Dalyviai**

60. Rekomenduojama testavimo nepalankiausiomis sąlygomis dalyvius nustatyti atsižvelgiant į apibrėžtus testavimo tikslus, esmines funkcijas ir scenarijų.

4.5. **Vertinimas, įgytos patirties nustatymas ir patobulinimų įgyvendinimas**

61. Planuojant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis rekomenduojama sukurti vertinimo sistemą. Ji padeda nustatyti veiklos tęstinumo plano spragas ir tobulintinas sritis, kartu įvertinant bendrą pratybų sėkmingumą. Be to, ja galima remtis ateityje planuojant NKP veiklos tęstinumą ir organizuojant su tuo susijusius mokymus.

62. Rekomenduojama susisteminti vertinimo formą, naudojamą tiek po realių įvykių, tiek po pratybų ar mokymų, įskaitant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis. Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis tikslais NKP rekomenduojama naudoti VIII priede pateiktą vertinimo lentelę. Šioje vertinimo lentelėje siūloma veiklos tęstinumą vertinti dviem vienas kitą papildančiais aspektais:

a) *veiklos tęstinumo plano laikymasis* ir

b) *esminių funkcijų palaikymas ir iš anksto nustatytų veiklos vykdymo tikslų pasiekimas*.

63. Be to, IX priede pateikta lentelė skirta padėti NKP apibendrinti vertinimo rezultatus, nustatyti įgytą patirtį ir pasiūlyti patobulinimų. X priede pateikiamas klausimyno, skirto dalyvių atsiliepimams surinkti, šablonas.

64. Valstybės narės ir SCSM dalyvaujančios valstybės raginamos, atlikusios savo NKP testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, pasidalyti su RNKC neskelbtino pobūdžio neturinčia informacija apie įgytą patirtį ir siūlomus patobulinimus.

Priimta Briuselyje 2026 m. spalio 29 d.

Komisijos vardu
Hadja LAHBIB
Komisijos narė

I PRIEDAS

Trikdomųjų įvykių kategorijos

SCSM NKP veiklos tęstinumo užtikrinimo ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis tikslais galima išskirti keturias trikdomųjų įvykių kategorijas:

— *negalėjimas naudotis patalpomis*. NKP patalpos nebegali būti naudojamos dėl fizinio ar su veikla susijusio incidento, dėl kurio laikinai arba visam laikui tampa neįmanoma arba labai apribojama galimybė patekti į pastatą ar juo naudotis. Tokie incidentai taip pat gali būti, pavyzdžiui, pagrindinių privažiavimo kelių užblokavimas, fizinė netoliese esantiems pastatams padaryta žala ir komunalinių paslaugų tiekimo ar pastato inžinerinių sistemų, kaip antai vandentiekio, šildymo, vėdinimo ar apsaugos sistemų, gedimai arba veikimo problemos ([1]). Dėl tokių incidentų taip pat gali sutrikti įprasta NKP veikla, nes gali tekti evakuoti žmones iš patalpų, gali būti neįmanoma į jas patekti arba jos gali tapti netinkamos naudoti.

— *Elektros energijos tiekimo sutrikimas*. Elektros energijos tiekimo nutrūkimas, paveikiantis NKP patalpas. Dėl ilgalaikio elektros energijos tiekimo nutrūkimo gali kilti atsarginių generatorių aprūpinimo degalais problemų. Tai taip pat gali paveikti nuo elektros energijos priklausomas sistemas, įskaitant IRT sistemas.

— *IRT sistemų veikimo sutrikimas arba gedimas*. NKP programinė įranga ar taikomosios programos negali veiksmingai funkcionuoti. Toks sutrikimas gali būti įvairių formų, pavyzdžiui, prieigos praradimas dėl tapatumo nustatymo problemų, didelis sistemų veikimo našumo sumažėjimas, duomenų sugadinimas ar neprieinamumas, sąsajų su išorės sistemomis veikimo sutrikimai arba sutrikimai po atnaujinimų ar kibernetinio saugumo incidentų, įskaitant ir tokius atvejus, kai neteisėtai imituojama pagrindinės NKP sistemos tapatybė ir dėl to NKP paskleidžia manipuliacijos paveiktą informaciją.

— *Didelės dalies darbuotojų nebuvimas arba nepakankamų būtinųjų darbuotojų nebuvimas*. Didelė dalis būtinųjų darbuotojų negali atvykti į darbo vietą arba dėl kitų priežasčių negali dirbti. Padėtis dar labiau pablogėja, kai esminių funkcijų vykdymas priklauso nuo vieno asmens arba nedidelės grupės nepakankamų būtinųjų darbuotojų, kurių nenumatytas nebuvimas ar negalėjimas dirbti lemia veiklos sutrikimą.

Šios keturios kategorijos sudaro pagrindą suprasti, kokių priemonių reikia sutrikimų poveikiui mažinti. Tačiau trikdomuosius įvykius gali sukelti ir kiti incidentai, pavyzdžiui, staigus informacijos antplūdis, viršijantis NKP pajėgumus ją valdyti, arba melagingos informacijos sklaida, dėl kurios NKP turi skirti išteklių informacijai patikrinti ir tiksliai informacijai skleisti.

Be to, trikdomieji incidentai gali būti tarpusavyje susiję, o vienas įvykis gali vienu metu paveikti kelias sritis. Pavyzdžiui, dėl gaisro patalpos gali tapti neprieinamos, taip pat gali nutrūkti elektros energijos tiekimas ir būti sugadintos IRT sistemos bei duomenys. Tokius incidentus taip pat gali sukelti tyčiniai ar piktavališki veiksmai, įskaitant kibernetinius incidentus ir hibridinę veiklą, arba keli vienu metu įvykę incidentai, dėl kurių sustiprėja bendras jų poveikis. Todėl NKP turi parengti išsamų reagavimo planą, kuriame būtų atskirai aptarta kiekviena kategorija, atsižvelgta į bendrą kelių kategorijų įvykių poveikį ir numatytas pasirengimas galintiems vienu metu įvykti sutrikimams, siekiant užtikrinti veiklos tęstinumą.

([1]) Elektros energijos tiekimo sutrikimas ir IRT sistemų veikimo sutrikimas arba gedimas laikomi atskiromis kategorijomis.

II PRIEDAS

Veiklos vykdymo tikslų pavyzdžiai

Pajėgumas	Orientacinis veiklos vykdymo tikslas (turi būti įvertintas ir pritaikytas prie nacionalinių reikalavimų)
Pirminio informuotumo apie padėtį užtikrinimas	Per 15 minučių
Veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonių aktyvavimas	Per 30 minučių
Alternatyvių ryšių užmezgimas	Per 30 minučių
Alternatyvios vadovavimo vietos parengimas veikti	Per 2 valandas
Gebėjimas teikti paramą priimant sprendimus	Jei įmanoma, nepertraukiamai
Savarankiškas apsirūpinimas degalais	Ne trumpiau kaip 72 valandas
Savarankiškas apsirūpinimas maistu ir vandeniu	Ne trumpiau kaip 72 valandas
CECIS veikimo užtikrinimas	Per 60 minučių
Pirmosios operatyvinės padėties ataskaitos pateikimas RNKC	Per pirmąjį operatyvinės informacijos teikimo ciklą

III PRIEDAS

Lentelė, skirta veiklos procesų analizei atlikti

Esminė funkcija Nr. 1	*Šios funkcijos pavadinimas.*
Aprašymas	*Pateikite šios funkcijos aprašymą, įskaitant ją sudarančias užduotis.*
Ištekliai (indėlis)	*Išvardykite šiai funkcijai vykdyti būtinus išteklius (informaciją, duomenų rinkinius, paslaugas, produktus, atsargas, biudžeto asignavimus, įrangą, IRT sistemas ir reikalavimus veiklos vykdymo vietai) ir, kai taikoma, juos teikiančius išorės subjektus.*
Rezultatai	*Išvardykite informaciją, produktą (-us), paslaugą (-as) ar veiksmą (-us), kurie yra šios funkcijos vykdymo rezultatas, ir nurodykite juos gaunančią (-ias) (išorės) organizaciją (-as), subjektą (-us) ar atitinkamą grupę (-es).*
Vadovavimas (patvirtinimas arba leidimo suteikimas)	*Išvardykite pareigybes, kurioms priskirtos šiai funkcijai vykdyti būtinos patvirtinimo arba leidimo suteikimo funkcijos, jei taikoma.*
Būtinieji darbuotojai	*Išvardykite būtinųjų darbuotojų pareigybes ir nurodykite reikalavimus jų kvalifikacijai, ekspertinei kompetencijai ir pasirengimui, pavyzdžiui, reikalavimą turėti asmens patikimumo pažymėjimą, jei taikoma.*
Patalpos (infrastruktūra)	*Išvardykite fizines vietas ar patalpas, kuriose atliekama esminė funkcija.*
Įranga ir sistemos	*Išvardykite šiai funkcijai vykdyti būtiną įrangą, sistemas ir priemones. Tai gali būti saugios patalpos, kompiuteriai šifruotam ryšiui palaikyti, vaizdo sienos, aukšto lygio susitikimų salės, vaizdo konferencijų įranga, kompiuteriai, turintys prieigą prie Telematikos paslaugų tarp Europos administracijų (TESTA) tinklo, ir kt.*
Esminiai dokumentai ir duomenų įrašai	*Išvardykite funkcijai vykdyti būtinus duomenis ir informaciją.*
Priklausomybės ir tarpusavio priklausomybės	*Išvardykite pirmiau nurodytų elementų tarpusavio ryšius ar susitarimus ir, kai aktualu, nurodykite ryšio ar susitarimo pobūdį, būtinas paslaugas (pavyzdžiui, elektros energijos tiekimą, IRT paslaugas ir kt.), paslaugų teikimo ar tiekimo sutrikimo poveikį ir susitarimus su šias paslaugas teikiančiais ar išteklius tiekiančiais subjektais. Vertinime taip pat turėtų būti aprašytos tarpusavio priklausomybės, įskaitant kaskadinį poveikį, kai vienos paslaugos (pavyzdžiui, elektros energijos tiekimo ar IRT paslaugos) sutrikimas paveikia kitas paslaugas ir taip sustiprina poveikį veiklai.*
Atsarginiai ištekliai ir priemonės	*Išvardykite alternatyvius išteklius ar priemones, kurie būtų naudojami veiklai tęsti, jei dėl trikdomojo įvykio būtų paveikti pagrindiniai ištekliai ar priemonės.*

IV PRIEDAS

Poveikio mažinimo ir prevencijos priemonių taikymo gairės

Šiame skirsnyje pateikiamos pagal trikdomųjų įvykių kategorijas suskirstytos poveikio mažinimo ir prevencijos priemonių taikymo gairės. Siekiant išvengti pasikartojimų, kelioms skirtingoms trikdomųjų įvykių kategorijoms taikomos priemonės išsamiai aprašomos tik vieną kartą, prie pirmosios kategorijos, kuriai jos taikomos.

— Negalėjimas naudotis patalpomis:

— *NKP veiklos geografinis paskirstymas į du ar daugiau geografiškai atskirtų centrų, kurie veiktų vienu metu, suteikdami vienas kitam atsarginių išteklių ir teikdami tarpusavio pagalbą padidėjus darbo krūviui.* Kiekvienas centras turėtų veikti visą parą kasdien ir būti visiškai aprūpintas įranga, reikalinga visam darbo krūviui perimti, jei kitas centras ar kiti centrai laikinai negalėtų veikti. Be to, centrų vietos turėtų būti parenkamos remiantis skirtingų rizikos zonų ir pasiekiamumo analize, užtikrinant, kad pagrindinis ir alternatyvūs centrai būtų skirtingose rizikos zonose ir juos būtų galima pasiekti skirtingais transporto maršrutais. Pavyzdžiui, teritorijose, kuriose yra didelė žemės drebėjimų rizika, centrai turėtų būti skirtingose tektoninėse plokštėse, o teritorijose, kuriose yra didelė potvynių rizika, – pakankamai skirtingame aukštyje virš jūros lygio arba skirtinguose upių baseinuose.

— *Perkėlimas į alternatyvias, NKP funkcijas vykdančios institucijos valdomas patalpas.* Apsvarstykite galimybę numatyti bent dvi alternatyvias veiklos vietas. Viena jų turėtų būti netoli pagrindinių patalpų, kad būtų galima greitai persikelti ir atnaujinti esminių funkcijų vykdymą. Kita turėtų būti pakankamai nutolusi, kad didelio masto trikdomieji įvykiai, pavyzdžiui, potvyniai ar pūgos, nepaveiktų abiejų vietų vienu metu. Užtikrinkite informacijos ir ryšių saugumą, taip pat esminės IRT įrangos ir sistemų, pavyzdžiui, CECIS ar įslaptintam ryšiui palaikyti būtinos įrangos, suderinamumą tiek pagrindinėse, tiek alternatyviose patalpose.

— *Iš anksto suplanuotas būtinųjų darbuotojų vežimas į alternatyvias patalpas (be kita ko, nepalankiomis oro sąlygomis).* Siekdami užtikrinti pakankamą darbuotojų skaičių, nustatykite būtinųjų darbuotojų vežimo tvarką, taikytiną aktyvavus veiklos tęstinumo planą, pagal kurį numatyta naudotis alternatyviomis patalpomis ar nuotoliniu būdu veikiančiais mobiliaisiais padaliniais. Atsižvelkite į galimą poveikį transporto maršrutams, pavyzdžiui, eismo spūstis ir kelių blokavimą dėl nepalankių oro sąlygų, infrastruktūros gedimų, pilietinių neramumų ar kitų priežasčių.

— *Nuotolinis darbas (numatant galimybę lanksčiai organizuoti užduočių, kurias galima atlikti ne fizinėje NKP veiklos vietoje, vykdymą).* Nustatykite, kurias esmines funkcijas ar jų vykdymo etapus galima atlikti nuotoliniu būdu. Tai gali būti įmanoma, nes šioms funkcijoms ar jų vykdymo etapams nereikia įrangos ar sistemų, esančių tik pagrindinėse fizinėse patalpose. Apsvarstykite galimybę parengti nenumatytų atvejų planą arba sukurti sistemą, pagal kurią būtų galima perskirstyti darbuotojų pareigas, sudarant sąlygas daliai darbuotojų dirbti iš namų, o kitus perkeliant į alternatyvias patalpas.

— *Mobilieji vadovavimo ir valdymo padaliniai, kuriuose laikinai galėtų dirbti NKP būtinieji darbuotojai.* Šiuose padaliniuose turėtų būti sudarytos sąlygos vykdyti esmines funkcijas mobiliojoje darbo aplinkoje, įskaitant prieigą prie operatyvinės informacijos sistemų ir CECIS. Siekiant užtikrinti jų operacinę parengtį, turėtų būti nustatyti reikalavimai jų įrangai ir savarankiško veikimo lygiui. Šie padaliniai turėtų būti sudaryti taip, kad iš anksto nustatytą laikotarpį galėtų užtikrinti veiklos tęstinumą kaip laikina atsarginė priemonė pagrindinių patalpų veiklai palaikyti.

— *Administracinių susitarimų su kitomis institucijomis dėl naudojimosi jų patalpomis aktyvavimas.* Sudarykite susitarimus su kitomis nacionalinėmis ar subnacionalinėmis institucijomis dėl laikino bendro naudojimosi jų patalpomis. Įvertinkite patalpų išdėstymą, sistemas, įrangą ir saugumo priemones, būtinas esminėms funkcijoms veiksmingai atlikti. Užtikrinkite, kad šiuose susitarimuose būtų numatytos reguliarios pratybos ir testavimas siekiant patvirtinti šių alternatyvių patalpų parengtį ir tinkamumą.

— *Funkcijų ir įgaliojimų perleidimas.* Užtikrinkite, kad būtų nustatyta reikiama tvarka, ir sukurkite sistemą, pagal kurią funkcijas būtų galima perduoti kitoms nacionalinėms institucijoms.

— Elektros energijos tiekimo sutrikimas:

  — *elektros generatorių ir nepertraukiamojo maitinimo šaltinių (UPS) įjungimas*. Pasirūpinkite elektros generatoriais ir nepertraukiamojo maitinimo sistemomis, kurių pajėgumas būtų pakankamas NKP esminių funkcijų vykdymo tęstinumui nustatytą minimalų laikotarpį užtikrinti. Jų pajėgumas turėtų būti pakankamas veiklos poreikiams tenkinti užsitęsus elektros energijos tiekimo sutrikimams. Elektros generatoriai ir nepertraukiamojo maitinimo sistemos turėtų būti reguliariai testuojami siekiant užtikrinti jų operacinę parengtį.

  — *Prioritetinio aprūpinimo degalais tvarkos nustatymas ir susitarimų su tiekėjais sudarymas*. Aprūpinimo degalais priemonėmis turėtų būti užtikrintas ilgalaikis veiklos tęstinumas, atsižvelgiant į vietoje saugomų degalų atsargų talpą ir numatomą degalų suvartojimą. Papildomos priemonės gali apimti mobiliųjų degalų talpyklų su siurbimo sistemomis naudojimą ir (arba) susitarimus su netoliese esančiais degalų tiekėjais dėl prioritetinio tiekimo.

  — *Energetinio savarankiškumo užtikrinimas ir alternatyvių energijos šaltinių naudojimas esminėms funkcijoms vykdyti*. NKP, kai įmanoma, turėtų gebėti veikti nepriklausomai nuo nacionalinio elektros tinklo. Jei elektros tinklas neveiktų kelias dienas, kaip gali nutikti didelių nelaimių metu, veiklos tęstinumą būtų galima užtikrinti naudojant įvairius elektros energijos šaltinius ir savarankiškai veikiantį mikrotinklą, pavyzdžiui, vėjo ar saulės energijos mikrotinklą. Apsvarstykite galimybę įrengti alternatyvius energijos šaltinius, pavyzdžiui, fotovoltines plokštes su baterinėmis energijos kaupimo sistemomis, kurių pajėgumo pakaktų NKP esminėms funkcijoms vykdyti.

  — *Maksimalus turimų elektros energijos tiekimo pajėgumų panaudojimas*. Nustatykite vidaus protokolus, kad būtų užtikrintas maksimalus turimų elektros energijos tiekimo pajėgumų panaudojimas, apribojant neesminės įrangos naudojimą ir palaipsniui atjungiant įrenginius, nebūtinus esminėms funkcijoms atlikti, taip be papildomų investicijų pailginant atsarginių elektros energijos šaltinių savarankiško veikimo trukmę.

  — *Perkėlimas į alternatyvias patalpas, kurias valdo institucija, vykdanti NKP funkcijas, ir kuriose užtikrinamas elektros energijos tiekimas* (atitinkamos rekomendacijos pateiktos skirsnyje „Negalėjimas naudotis patalpomis“).

  — *Nuotolinis darbas iš pastato, kuriame užtikrinamas nepertraukiamas elektros energijos tiekimas* (atitinkamos rekomendacijos pateiktos skirsnyje „Negalėjimas naudotis patalpomis“).

  — *Mobilieji vadovavimo ir valdymo padaliniai, savarankiškai apsirūpinantys elektros energija* (atitinkamos rekomendacijos pateiktos skirsnyje „Negalėjimas naudotis patalpomis“).

  — *Administracinių susitarimų su kitomis institucijomis dėl naudojimosi jų patalpomis, kuriose užtikrinamas nepertraukiamas elektros energijos tiekimas, aktyvavimas* (atitinkamos rekomendacijos pateiktos skirsnyje „Negalėjimas naudotis patalpomis“).

  — *Funkcijų ir įgaliojimų perleidimas* (atitinkamos rekomendacijos pateiktos skirsnyje „Negalėjimas naudotis patalpomis“).

— IRT sistemų veikimo sutrikimas arba gedimas:

  — *sistemų dubliavimas*. Sistemų dubliavimu užtikrinama, kad sugedus vienam komponentui nenutrūktų jo palaikomos funkcijos vykdymas. NKP turėtų įgyvendinti sistemų dubliavimo priemones keliais vienas kitą papildančiais lygmenimis: i) įrangos (dubliuojant esminius komponentus), ii) ryšio (naudojantis kelių paslaugų teikėjų paslaugomis ir skirtingais prieigos maršrutais) ir iii) taikomųjų programų bei duomenų (kuriant esminių duomenų bazių ir dokumentų kopijas atsarginėje veiklos vietoje). Dubliuojamų sistemų pajėgumas turėtų būti pakankamas veiklos tęstinumui užtikrinti sugedus pagrindinei IRT infrastruktūrai, o jų veikimas turėtų būti periodiškai testuojamas siekiant užtikrinti parengtį ir sklandų perjungimą į atsargines sistemas sutrikimo atveju. Reikėtų vengti bendrų priklausomybių nuo tų pačių išteklių, kuriais naudojamasi pagrindinėje sistemoje, pavyzdžiui, to paties elektros energijos šaltinio, paslaugų teikėjo ar fizinės infrastruktūros, nes jų veikimas gali sutrikti vienu metu.

  — Šviesolaidinės linijos yra labai pažeidžiamos dėl grunto poslinkių, kurie gali lemti signalo susilpnėjimą ar praradimą ir paslaugų teikimo sutrikimus. Siekiant sumažinti šią riziką, kaip standartinę dubliavimo priemonę rekomenduojama numatyti automatinį perjungimą į palydovinį ryšį, kad atsarginis tinklas galėtų užtikrinti tokį patį informuotumo apie padėtį lygį kaip pagrindinis tinklas. Geografiškai atskirtose vietose saugomų duomenų veidrodinis kopijavimas (angl. *mirroring*) turėtų būti vykdomas taip, kad abi aplinkos veiktų vienu metu (*active-active* režimu), o pagrindinė ir atsarginė aplinkos būtų nuolat sinchronizuojamos ir prireikus kiekviena iš jų galėtų sklandžiai perimti kitos funkcijas. Toks sistemų dubliavimo ir veidrodinio kopijavimo metodas padeda užtikrinti didelį šviesolaidinių tinklų prieinamumą ir našumą.

— *Reguliarus ir saugus duomenų atsarginių kopijų kūrimas, įskaitant kopijų saugojimą kitose vietose ir nuo tinklo atjungtose laikmenose*. Nustatykite ir taikykite sistemingą visų NKP veiklai svarbių duomenų ir konfigūracijų atsarginių kopijų kūrimo politiką. Joje turėtų būti apibrėžta, kokių duomenų ir konfigūracijų atsarginės kopijos kuriamos, kaip dažnai jos kuriamos, kur saugomos (įskaitant kopijas, saugomas kitose vietose ar nuo tinklo atjungtose laikmenose) ir kas atsakingas už jų valdymą. Atsarginės kopijos turėtų būti šifruojamos ir apsaugotos nuo neleistinos prieigos.

— *Alternatyvios IRT sistemos ir ryšių kanalai*. Įdiekite alternatyvias priemones ir ryšių kanalus, kuriais būtų galima naudotis sutrikus pagrindinių IRT sistemų ar tinklų veikimui. Tai gali būti palydovinis ryšys, aukštųjų dažnių (HF), labai aukštų dažnių (VHF) arba ultraaukštų dažnių (UHF) mobiliosios radijo ryšio stotys, analoginės telefono linijos, saugių pranešimų siuntimo programos arba internetinės platformos, kurių priegloba užtikrinama už pagrindinės infrastruktūros ribų. Darbuotojai turėtų žinoti, kada ir kaip pereiti prie šių alternatyvių priemonių naudojimo.

— *Skubią pagalbą teikiančios IRT specialistų grupės arba budintys techninio reagavimo padaliniai*. Nustatykite aiškią IRT pagalbos prieinamumo ir reagavimo tvarką, kad prireikus būtų galima greitai pasitelkti organizacijos viduje arba išorės paslaugų teikėjo teikiamą techninę pagalbą ir taip užtikrinti greitą IRT sistemų veikimo atkūrimą.

— *Reagavimo į kibernetinius incidentus procedūros, suderintos su nacionaline kibernetinio saugumo institucija*. Nustatykite koordinavimo su nacionaline kibernetinio saugumo institucija protokolus, įskaitant ankstyvojo įspėjimo kanalus, bendras reagavimo į incidentus procedūras ir aiškiai apibrėžtas funkcijas bei atsakomybę įvykus kibernetiniam incidentui, darančiam poveikį NKP veiklai.

— *Esminių kontaktinių duomenų sąrašų, pagrindinių procedūrų ir veiklos dokumentų kopijos, saugomos nuo tinklo atjungtose laikmenose*. Tokia informacija kaip kontaktinių duomenų sąrašai, reagavimo į incidentus procedūros ir pagrindiniai šablonai turėtų būti prieinama tokiais formatais, kuriais būtų galima naudotis neturint prieigos prie pagrindinių IRT sistemų.

— *Mobilieji vadovavimo ir valdymo padaliniai, turintys prieigą prie pagrindinių ir atsarginių IRT sistemų* (atitinkamos rekomendacijos pateiktos skirsnyje „Negalėjimas naudotis patalpomis“).

— *Perkėlimas į alternatyvias patalpas, kurias valdo institucija, vykdanti NKP funkcijas, ir kuriose užtikrinama prieiga prie pagrindinių ir atsarginių IRT sistemų* (atitinkamos rekomendacijos pateiktos skirsnyje „Negalėjimas naudotis patalpomis“).

— *Administracinių susitarimų su kitomis institucijomis dėl naudojimosi jų patalpomis, kuriose užtikrinama prieiga prie IRT sistemų, aktyvavimas* (atitinkamos rekomendacijos pateiktos skirsnyje „Negalėjimas naudotis patalpomis“).

— Didelės dalies darbuotojų nebuvimas ir nepakankamų būtinųjų darbuotojų nebuvimas:

— *viršvalandžių valdymas (trumpalaikis sprendimas)*. Nustatykite viršvalandžių valdymo tvarką, kurioje būtų aiškiai apibrėžta, kokiomis aplinkybėmis gali būti dirbami viršvalandžiai, kas gali leisti juos dirbti, nustatyti apribojimai (maksimali pamainos trukmė, maksimalus savaitės darbo valandų skaičius ir maksimalus iš eilės dirbamų dienų skaičius), minimalūs poilsio laikotarpiai tarp pamainų ir pasiekus maksimalų savaitės darbo valandų skaičių arba maksimalų iš eilės dirbamų dienų skaičių, teisinga darbuotojų rotacijos sistema, pagal kurią tie patys darbuotojai nebūtų nuolat prašomi dirbti viršvalandžius, viršvalandžių apskaitos sistema, iš anksto nustatytas papildomas atlygis ir praktinė pagalba dirbant ilgiau (pavyzdžiui, maitinimas, poilsio vietos ir prireikus parvežimas namo).

— *Esminių funkcijų perskirstymas galintiems dirbti darbuotojams*. Parenkite nenumatytų atvejų priemones, kuriomis būtų nustatyta, kaip esminės funkcijos bus perskirstomos nesant pagrindinių darbuotojų. Tai apima pavaduojančiųjų darbuotojų nustatymą kiekvienai esminei funkcijai vykdyti ir, kai įmanoma, procedūrų supaprastinimą.

— *Iš anksto nustatytas institucijos viduje dirbančių parengtų darbuotojų, kuriuos prireikus būtų galima greitai pasitelkti, rezervas*. Sukurkite sistemą, pagal kurią būtų galima pasitelkti atsarginius darbuotojus iš iš anksto sudaryto rezervo, nustatydami aiškias taisykles, kas ir kaip gali pasitelkti šiuos darbuotojus, įskaitant rezervo aktyvavimo kriterijus, ryšių kanalą (-us), kuriuo (-iais) pasitelkiami darbuotojai, reikalavimus darbuotojams (pavyzdžiui, turėti leidimą dirbti su įslaptinta informacija, būti išklausius atitinkamą mokymą ar turėti ekspertinę kompetenciją) ir poilsio laiko ar viršvalandžių valdymo tvarką; reguliariai peržiūrėkite šią sistemą, siekdami užtikrinti veiksmingą jos veikimą. Užtikrinkite, kad į rezervą įtraukti darbuotojai būtų gerai susipažinę su šiomis taisyklėmis.

— Šis rezervas gali būti sudaromas: i) mokant kitų padalinių darbuotojus atlikti papildomas funkcijas – įgyvendinkite mišraus mokymo programas, pagal kurias keli darbuotojai būtų parengiami vykdyti tas pačias esmines funkcijas, daugiausia dėmesio skiriant pareigybėms, dėl kurių atsiranda kritinė priklausomybė nuo atskirų darbuotojų; ii) sudarant buvusių NKP būtinųjų darbuotojų pasyvųjį rezervą – po nustatyto laikotarpio perkeliant NKP darbuotojus į kitus padalinius, kad būtų sudarytas pasyvusis atsarginių darbuotojų rezervas. Tokio pasyviojo rezervo išlaikymas suteikia galimybę prireikus padidinti darbuotojų pajėgumus ir greitai aktyvuoti rezervą, išvengiant kelis mėnesius paprastai trunkančių mokymų ir patikrinimų dėl atitikties saugumo reikalavimams, būtinų tokioms saugumo požiūriu jautrioms pareigoms eiti. Abiem atvejais turėtų būti oficialiai nustatyta tvarka, kuria būtų užtikrinta, kad į rezervą įtraukti darbuotojai reguliariai atnaujintų savo žinias per mokymus ir galėtų būti greitai pasitelkti didelės krizės atveju.

— *Pirmenybės teikimas darbuotojų įdarbinimui*. Siekiant užtikrinti nepertraukiamą NKP veiklą visą parą kasdien, būtina išlaikyti stabilų darbuotojų skaičių. NKP gali apsvarstyti galimybę teikti pirmenybę darbuotojų, kurių pareigos susijusios su esminių funkcijų vykdymu, įdarbinimui ir numatyti prognozuojamą darbuotojų trūkumą (pavyzdžiui, kai keli darbuotojai vienu metu išeina į pensiją arba baigiasi terminuotos darbo sutartys), kad darbuotojų paieška būtų pradėta pakankamai iš anksto. Priemonės gali apimti spartesnių įdarbinimo procedūrų parengimą; be to, tęstinis esamų darbuotojų mokymas gali dar labiau padėti užtikrinti darbuotojų skaičiaus stabilumą, nes sudaro sąlygas darbuotojų judumui organizacijos viduje, įgūdžių ugdymui ir esmines funkcijas vykdančių darbuotojų pareigų perėmimui.

— *Investicijos į būtinųjų darbuotojų išlaikymą*. Siekiant išlaikyti NKP dirbančius darbuotojus, jų motyvacija turėtų būti skatinama derinant įvairias privilegijas ir paskatas. Nefinansinės paskatos gali apimti ilgesnes atostogas išdirbus tam tikrą laikotarpį, lankstų darbo grafikų sudarymą laikantis minimalių veiklos užtikrinimo reikalavimų, poilsio zonas darbo vietoje, paramos šeimai priemones (pavyzdžiui, galimybę naudotis vaikų priežiūros paslaugomis) ir galimybę nemokamai ar su nuolaida naudotis paslaugomis, pavyzdžiui, viešuoju transportu, sveikatos priežiūros paslaugomis, kultūros ar sporto objektais.

— *Paramos teikimas būtinųjų darbuotojų šeimoms*. Būtinųjų darbuotojų galimybė dirbti gali priklausyti nuo jų šeimų padėties, ypač jei šeimos nariams kyla pavojus arba jie lieka be priežiūros. Prireikus apsvarstykite galimybę nustatyti NKP būtinųjų darbuotojų šeimų apsaugos priemones, pirmenybę teikiant jų saugumo užtikrinimui, kad darbuotojai galėtų toliau vykdyti savo pareigas.

— *Kritinės priklausomybės nuo atskirų darbuotojų prevencija, perleidžiant įgaliojimus ir skatinant bendrą atsakomybę*. Užtikrinkite, kad atsakomybė ir užduotys būtų aiškiai apibrėžtos. Nustatykite įgaliojimų perdavimo protokolus. Nurodykite asmenis ir jų pareigybes, kurie turėtų perimti esminių funkcijų vykdymą užtikrinančių sprendimus priimančių asmenų pareigas, jei pastarieji negalėtų jų atlikti. Apibrėžkite aplinkybes ir eiliškumą, pagal kurį šie asmenys perimtų atitinkamas pareigas. Kai tai leidžia sprendimų priėmimo ir atsakomybės pobūdis, užtikrinkite, kad būtų ugdomi darbuotojų gebėjimai ir reguliariai rengiami mokymai, siekiant parengti juos perimti įgaliojimus sutrikimo atveju. Apsvarstykite, ar būtų įmanoma ir naudinga paskirstyti atsakomybę keliems darbuotojams arba nustatyti bendrą jų atsakomybę, taikant rotacijos sistemą, kad būtų išvengta kritinės priklausomybės nuo atskirų darbuotojų. Apsvarstykite galimybę parengti ir nuolat atnaujinti naujiems darbuotojams skirtą vadovą, kuris padėtų mažiau patyrusiems kolegoms savarankiškai atlikti įvairias užduotis, kartu užtikrinant nustatytų standartų ir protokolų laikymąsi.

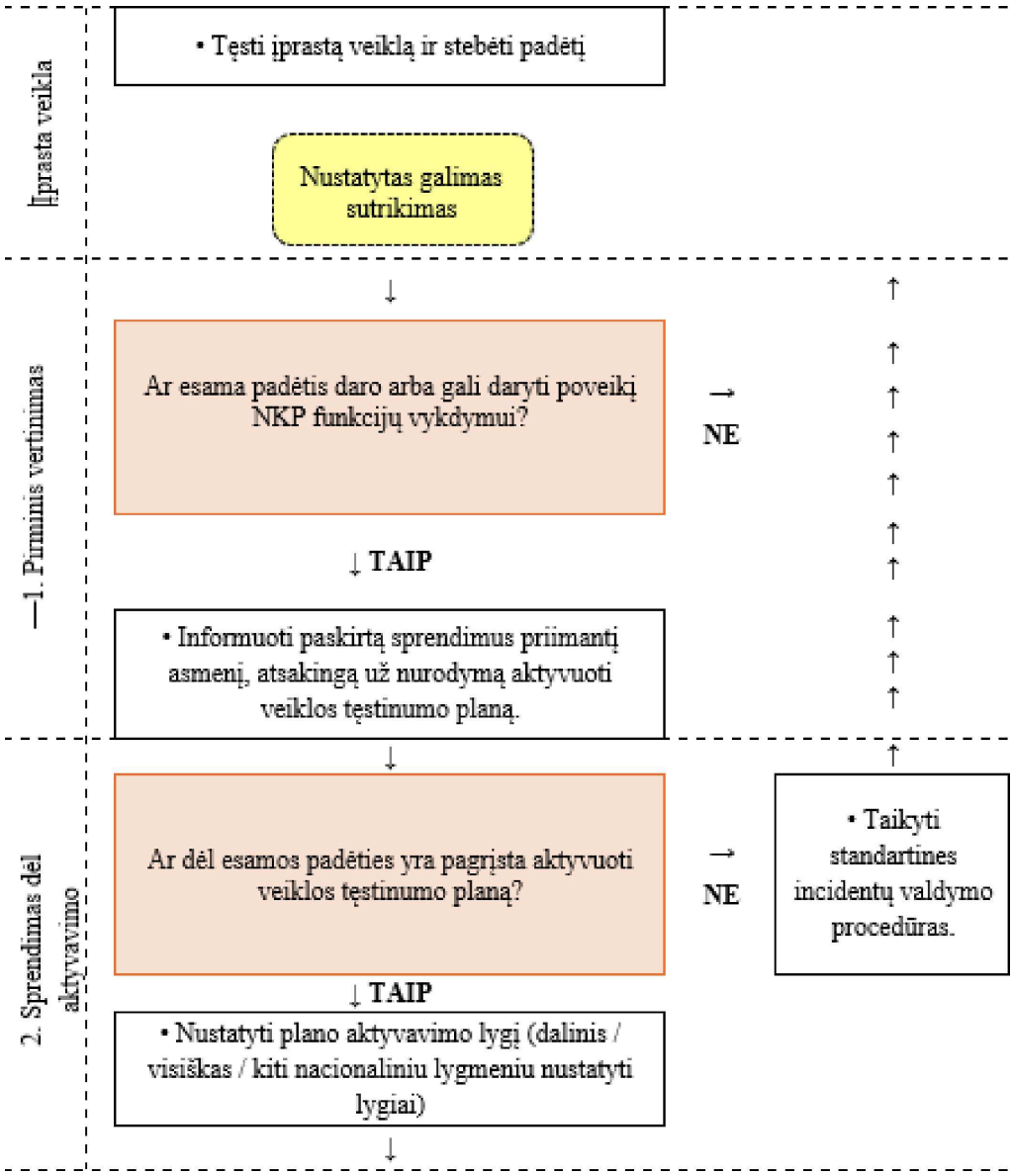
V PRIEDAS

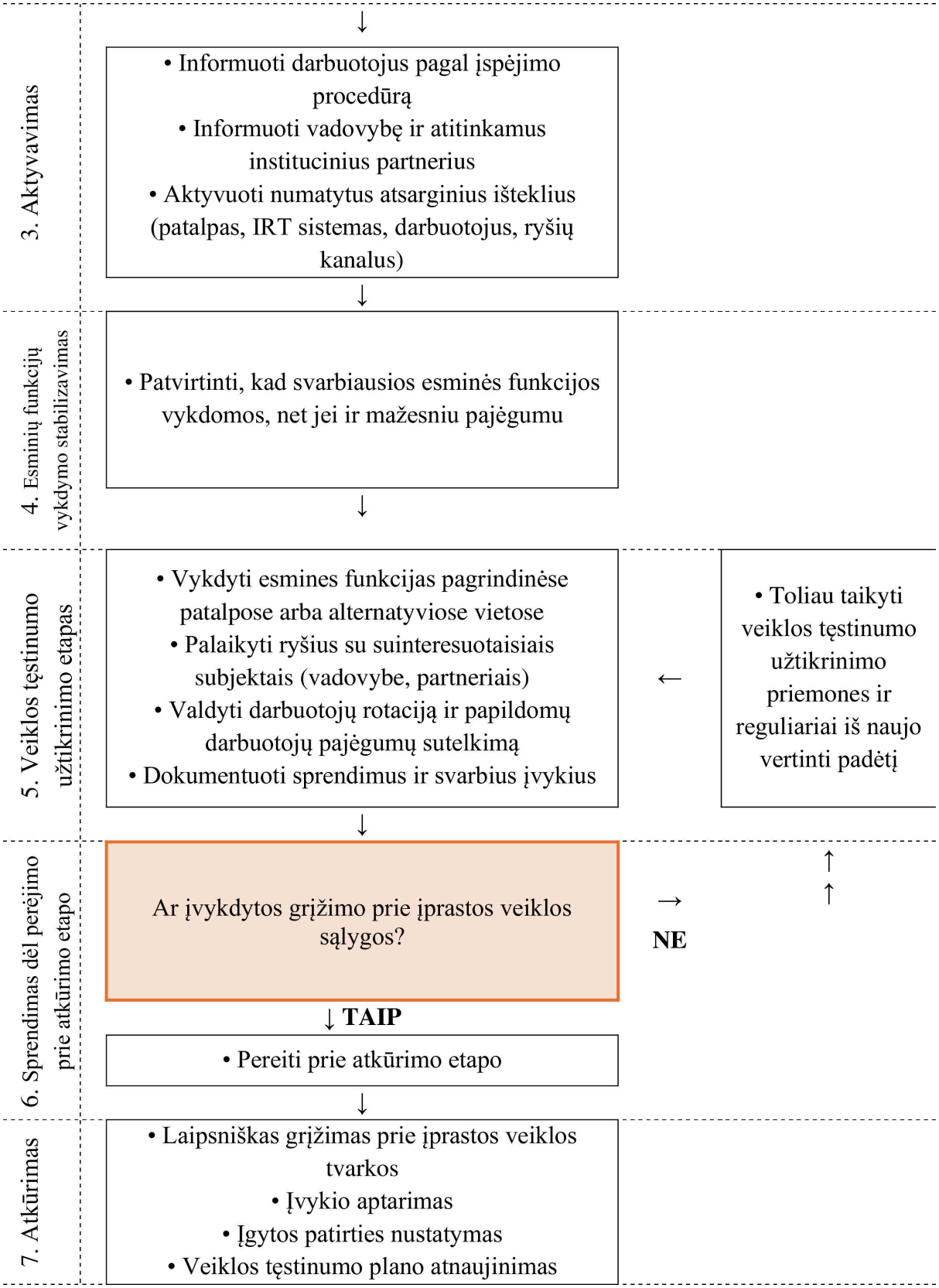
Pagalbinės veiklos organizavimo priemonės

Šiame priede pateikiama pagalbinė veiklos organizavimo priemonė, kuria NKP turėtų apsvarstyti galimybę naudotis rengdami ar peržiūrėdami savo veiklos tęstinumo planą.

Iliustracinė plano aktyvavimo proceso schema

Toliau pateiktoje schemoje parodytas pavyzdys, kaip gali būti organizuojamas veiklos tęstinumo plano aktyvavimas nuo galimo sutrikimo nustatymo iki NKP perėjimo į stabilaus veiklos tęstinumo užtikrinimo etapą. Schema grindžiama sprendimų priėmimo etapais, o ne iš anksto nustatytais terminais.

3. Aktyvavimas
• Informuoti darbuotojus pagal įspėjimo procedūrą
• Informuoti vadovybę ir atitinkamus institucinius partnerius
• Aktyvuoti numatytus atsarginius išteklius (patalpas, IRT sistemas, darbuotojus, ryšių kanalus)
4. Esminių funkcijų vykdymo stabilizavimas
• Patvirtinti, kad svarbiausios esminės funkcijos vykdomos, net jei ir mažesniu pajėgumu
5. Veiklos tęstinumo užtikrinimo etapas
• Vykdyti esmines funkcijas pagrindinėse patalpose arba alternatyviose vietose
• Palaikyti ryšius su suinteresuotaisiais subjektais (vadovybe, partneriais)
• Valdyti darbuotojų rotaciją ir papildomų darbuotojų pajėgumų sutelkimą
• Dokumentuoti sprendimus ir svarbius įvykius
←
• Toliau taikyti veiklos tęstinumo užtikrinimo priemones ir reguliariai iš naujo vertinti padėtį
6. Sprendimas dėl perėjimo prie atkūrimo etapo
Ar įvykdytos grįžimo prie įprastos veiklos sąlygos?
→ NE
↓ TAIP
• Pereiti prie atkūrimo etapo
7. Atkūrimas
• Laipsniškas grįžimas prie įprastos veiklos tvarkos
• Įvykio aptarimas
• Įgytos patirties nustatymas
• Veiklos tęstinumo plano atnaujinimas

VI PRIEDAS

Pagrindiniai aspektai, į kuriuos reikia atsižvelgti rengiant komunikacijos strategiją [1]

— Nustatykite įvairias auditorijų grupes, už kurių informavimą atsakinga organizacija ir kurioms NKP veiklos sutrikimas galėtų turėti poveikio arba kurias reikėtų informuoti organizacijoje įvykus trikdomajam įvykiui, įskaitant:

  (a) aukštesnius organizacijos valdymo lygmenis, įskaitant sprendimų priėmimo lygmenį;

  (b) organizacijos darbuotojus;

  (c) suinteresuotuosius subjektus, teikiančius išteklius, būtinus organizacijos esminėms funkcijoms vykdyti;

  (d) suinteresuotuosius subjektus, gaunančius organizacijos esminių funkcijų vykdymo rezultatus;

  (e) žiniasklaidą;

  (f) plačiąją visuomenę.

— Kiekvienai auditorijos grupei apibrėžkite komunikacijos tikslą trikdomojo įvykio atveju. Kiekvienai grupei gali reikėti skirtingo pobūdžio, formato ir turinio informacijos. Taip pat gali skirtis naudojamas ryšių kanalas ar kanalai.

— Iš anksto parenkite aiškius, glaustus ir nuoseklius pranešimus, užtikrindami jų turinio nuoseklumą skirtingiems gavėjams, skirtingais kanalais ir skirtingu laiku. Užtikrinkite, kad pranešimai būtų pritaikyti tikslinėms auditorijų grupėms ir atitiktų konkrečius jų informacijos poreikius.

— Nustatykite alternatyvius ryšių kanalus kiekvienai auditorijos grupei, kad būtų užtikrinta veiksminga komunikacija, jei dėl sutrikimo būtų paveikti įprasti ryšių kanalai.

— Apsvarstykite galimybę teikti informaciją iniciatyviai, užuot reagavus tik gavus užklausas.

— Jei komunikacijos strategijoje numatyta galimybė skleisti pranešimus per visuomeninę televiziją ir radiją, derinkite šių pranešimų transliavimo laiką su naujienų laidomis, kad jie būtų veiksmingai integruoti į transliacijas ir plačiai paskleisti visuomenei.

— Komunikacijos strategijoje apsvarstykite galimybę iš anksto paskirti už informacijos valdymą atsakingą pareigybę, nustatant jos funkcijas prieš trikdomąjį įvykį, jo metu ir po jo.

[1] Šiuose siūlomuose aspektuose, į kuriuos reikėtų atsižvelgti rengiant komunikacijos strategiją, neaptariamas klaidingos informacijos ar dezinformacijos valdymas.

VII PRIEDAS

Scenarijų pavyzdžiai

1 scenarijaus pavyzdys

Kas: *elektros energijos tiekimo sutrikimas, po kurio prarandami duomenys.*

Kur: *elektros energijos tiekimo sutrikimas paveikia teritoriją, kurioje yra pagrindinės NKP patalpos.*

Trukmė: *24 valandos.*

Aprašymas: *dėl netoli NKP patalpų vykdytų remonto darbų buvo apgadinta elektros energijos skirstymo sistema. Staiga nutrūkus elektros energijos tiekimui, buvo apgadintos NKP kompiuterinės sistemos ir dėl to prarasti duomenys. Numatoma, kad elektros energijos tiekimo atkūrimo darbai truks 24 valandas. IRT sistemų veikimo sutrikimas trunka 24 valandas.*

2 scenarijaus pavyzdys

Kas: *negalėjimas patekti į patalpas dėl ilgai trunkančio snygio.*

Kur: *paveikta visa teritorija, kurioje yra patalpos.*

Trukmė: *ilgiau kaip savaitę.*

Aprašymas: *teritoriją, kurioje yra NKP patalpos, užklupo stipri pūga, dėl kurios patalpos tapo nepasiekiamos kelių ir viešuoju transportu. Sniegas toks gausus, kad per pirmąsias 24 valandas sniego valymo technikos nepakanka visiems pagrindiniams keliams nuvalyti; pirmenybė teikiama privažiavimui prie ligoninių užtikrinti. Gyventojų paprašyta neiti į gatves. Bent 48 valandas į NKP patalpas neįmanoma patekti nei viešuoju transportu, nei privačiomis transporto priemonėmis. Šalčio banga teritorijoje tęsiasi ilgiau kaip savaitę, o mažesniuose keliuose sniegas išlieka savaitę. Todėl trečdalis darbuotojų, kurie pagal grafiką turėtų dirbti artimiausiomis dienomis, visą savaitę negali atvykti į darbą, nes gyvena atokiau, o mažesni keliai nuvalomi paskutiniai.*

Be to, snygio dieną budėję būtinieji darbuotojai pirmąsias 48 valandas negali išvykti iš patalpų. Maždaug trečdalis jų jau yra išdirbę maksimalų leidžiamą tos savaitės darbo valandų skaičių, o dar trečdalis šią ribą pasieks per 24 valandas, todėl pagal teisės aktus jie turi teisę į pakankamą poilsį. Jiems taip pat reikia pagalbos tenkinant pagrindinius poreikius (maitinimo, asmens higienos), o kai kuriais atvejais – paramos jų šeimoms priemonių ir (arba) evakuacijos.

VIII PRIEDAS

Siūloma testavimo nepalankiausiomis sąlygomis vertinimo sistema

Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai turėtų būti vertinami pagal du atskirus, tačiau vienas kitą papildančius aspektus:

— *veiklos tęstinumo plano laikymasis*. Vertinant šį aspektą turėtų būti nustatyta, kokiu mastu NKP per testavimą nepalankiausiomis sąlygomis įgyvendino taikytinas veiklos tęstinumo užtikrinimo priemones, įskaitant sprendimų dėl plano aktyvavimo, reagavimo lygio didinimo ir veiklos atkūrimo priėmimo struktūras, vidaus ir išorės veiklos koordinavimą bei komunikaciją, perkėlimo į kitas patalpas tvarką ir atsarginių išteklių naudojimą.

— *Esminių funkcijų palaikymas ir iš anksto nustatytų išmatuojamų veiklos vykdymo tikslų pasiekimas*. Vertinant šį aspektą turėtų būti nustatyta, ar NKP esminių funkcijų vykdymo tęstinumas buvo užtikrintas arba jų vykdymas atnaujintas neviršijant iš anksto nustatytų priimtinų ribų, ar buvo padarytas neigiamas poveikis kitoms neesminėms NKP funkcijoms ir ar per testavimą nepalankiausiomis sąlygomis buvo pasiekti iš anksto nustatyti išmatuojami veiklos vykdymo tikslai. Veiklos vykdymo tikslų pavyzdžių pateikta II priede.

Abu aspektai turėtų būti vertinami atskirai, kad būtų galima tiksliau nustatyti, kokių patobulinimų reikia. Toks atskyrimas padeda užtikrinti, kad veiklos tęstinumo plano laikymasis būtų vertinamas atskirai nuo pasiektų veiklos rezultatų veiksmingumo. Vertinimo ataskaitoje rezultatai turėtų būti pateikiami dviem vienas kitą papildančiais įverčiais: vienas turėtų atspindėti veiklos tęstinumo plano laikymąsi, o kitas – esminių funkcijų vykdymo tęstinumo užtikrinimą ir iš anksto nustatytų išmatuojamų veiklos vykdymo tikslų pasiekimą.

Veiklos tęstinumo plano laikymosi vertinimo lentelė.

Įvertis (0–3)	Aprašymas
0. Plano nesilaikoma.	*Pratybos parodė, kad veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonių buvo laikomasi labai nedaug arba visai nesilaikoma. Pagrindinės procedūros nebuvo nustatytos, buvo vykdomos netinkamai arba jų buvo nepaisoma.*
1. Plano laikomasi iš dalies.	*Kai kurios veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonės buvo taikomos, tačiau kitų svarbių nuostatų nebuvo tinkamai laikomasi, jos buvo taikomos per vėlai arba pasirodė netinkamos praktikoje. Testavimas atskleidė didelių plano trūkumų ir svarbių galimybių jį patobulinti.*
2. Plano iš esmės laikomasi, yra tik nedidelių nukrypimų.	*Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis buvo vykdomas iš esmės laikantis veiklos tęstinumo plano. Nukrypimų nuo plano buvo nedaug. Testavimas atskleidė tam tikrų plano trūkumų ir galimybių jį patobulinti.*
3. Plano laikomasi visiškai.	*Atliekant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis buvo visiškai laikomasi veiklos tęstinumo plano.*

Esminių funkcijų palaikymo ir iš anksto nustatytų išmatuojamų veiklos vykdymo tikslų pasiekimo vertinimo lentelė

Įvertis (0–3)	Aprašymas
0. Tikslai nepasiekti.	*NKP esminių funkcijų vykdymas buvo sustabdytas arba uždelstas ilgiau, nei leidžia iš anksto nustatytos priimtinos ribos. Kitoms neesminėms NKP funkcijoms buvo padarytas didelis neigiamas poveikis. Iš anksto nustatyti išmatuojami veiklos vykdymo tikslai nebuvo pasiekti.*
1. Tikslai pasiekti susidūrus su dideliais sunkumais.	*Vienos ar kelių esminių funkcijų vykdymas buvo atkurtas tik po didelio vėlavimo, viršijusio priimtinas ribas. Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis taip pat galėjo sukelti reikšmingų sutrikimų arba padaryti neigiamą poveikį kitoms NKP funkcijoms. Iš anksto nustatyti išmatuojami veiklos vykdymo tikslai buvo pasiekti tik iš dalies arba susidūrus su dideliais sunkumais.*

Įvertis (0–3)	Aprašymas
2. Tikslai pasiekti su nedideliais nukrypimais.	*Esminės funkcijos buvo išlaikytos arba atkurtos neviršijant priimtinų nuokrypio ribų (iš anksto nustatytas priimtinas ribas viršijus tik trumpam laikui), nepadarant didelio poveikio kitoms NKP funkcijoms. Iš anksto nustatyti išmatuojami veiklos vykdymo tikslai iš esmės buvo pasiekti ir nustatyta tik nedidelių nukrypimų nuo nustatytų ribų.*
3. Tikslai visiškai pasiekti.	*Esminės funkcijos, kurios buvo testuojamos nepalankiausiomis sąlygomis, buvo išlaikytos arba atkurtos nevėluojant ilgiau, nei leidžia iš anksto nustatytos priimtinos ribos, ir nepadarant neigiamo poveikio kitoms NKP funkcijoms. Iš anksto nustatyti išmatuojami veiklos vykdymo tikslai buvo visiškai pasiekti.*

IX PRIEDAS

Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis vertinimas, įgytos patirties nustatymas ir siūlomi patobulinimai ([1])

Vertinimo procese rekomenduojama nustatyti strategijas, kaip patobulinti sritis, kurioms per testavimą nepalankiausiomis sąlygomis buvo skirta nepakankamai dėmesio. Be to, NKP turėtų apsvarstyti galimybę į dabartinį veiklos tęstinumo planą įtraukti per pratybas pasiteisinusias priemones, kurios dar nėra į jį įtrauktos.

Toliau pateikta lentelė skirta padėti apibendrinti ir suderinti vertinimo rezultatus, nustatyti įgytą patirtį ir pasiūlyti patobulinimų atlikus testavimą nepalankiausiomis sąlygomis.

Veiklos tęstinumo plano laikymasis	*Įvertis (0–3)*: … *Aprašymas*: …
Esminių funkcijų palaikymas ir iš anksto nustatytų išmatuojamų veiklos vykdymo tikslų pasiekimas	*Įvertis (0–3)*: … *Aprašymas*: …
Vertinimo išvados ir pastabos	…
Nustatytos spragos ir įgyta patirtis	…
Siūlomi patobulinimai	…
Įgyvendinimui būtini veiksmai	…

([1]) Ši vertinimo lentelė parengta remiantis JAV Federalinės ekstremaliųjų situacijų valdymo agentūros (FEMA) sukurtu Veiklos tęstinumo išteklių rinkiniu (angl. *Continuity Resource Toolkit*), skirtu padėti bendruomenėms ir vietos valdžios institucijoms bei organizacijoms rengti veiklos tęstinumo užtikrinimo programas, ir pritaikyta testavimui nepalankiausiomis sąlygomis.

X PRIEDAS

Dalyvių atsiliepimų anketa

Toliau pateiktą klausimyną rekomenduojama naudoti kaip šabloną testavimo nepalankiausiomis sąlygomis dalyvių atsiliepimams rinkti. Klausimai turėtų būti pritaikyti prie konkrečios testavimo nepalankiausiomis sąlygomis aprėpties ir tikslų. Surinkus testavimo nepalankiausiomis sąlygomis dalyvių, stebėtojų ar darbuotojų, dalyvavusių reaguojant į realius trikdomuosius įvykius, atsakymus į šiuos ar panašius klausimus, galima nustatyti įgytą patirtį ir spragas, į kurias vėliau galima atsižvelgti atnaujinant NKP veiklos tęstinumo planą.

Veiklos tęstinumo plano aktyvavimas:

— ar buvo laikomasi nustatytų protokolų?

— Jei ne, dėl kokių priežasčių nuo jų buvo nukrypta ir ar nukrypimą lėmė klaida ar problema, ar teigiamas pakeitimas, kuriuo siekta optimizuoti veiklą?

— Kaip efektyviai buvo vykdomi protokolai?

— Su kokiais sunkumais susidurta?

— Ar aktyvavimo metu komunikacija buvo aiški ir veiksminga?

— Ar visi būtinieji darbuotojai buvo laiku informuoti ir pasitelkti?

Veiklos atnaujinimas, tęstinumas ir esminių funkcijų vykdymas:

— kiek laiko užtruko atnaujinti esminių funkcijų, už kurias esate atsakingi, vykdymą?

— Ar visos esminės funkcijos buvo vykdomos efektyviai ir per numatytus terminus? Įvertinkite testavimo sąlygomis pasiektų rezultatų kokybę.

— Ar vykdant šias funkcijas buvo pastebėta vėlavimų ar neefektyvumo atvejų?

— Ar per pratybas reikėjo nustatyti kurių nors esminių funkcijų vykdymo prioritetus?

— Kaip buvo priimami sprendimai dėl prioritetų nustatymo ir kaip apie juos buvo informuojama?

— Ar nustatyti prioritetai padėjo veiksmingai užtikrinti veiklos tęstinumą?

Įranga ir IRT sistemos:

— ar visa būtina atsarginė įranga buvo prieinama ir visiškai veikianti?

— Ar buvo išbandytos atsarginės elektros energijos tiekimo sistemos ir ar jos visiškai veikė?

— Ar buvo išbandytos atsarginės ryšių priemonės ir kanalai ir ar jie visiškai veikė?

— Ar kitos esminės paslaugos ir ištekliai buvo prieinami, išbandyti ir visiškai veikiantys?

— Ar buvo nustatyta IRT sistemų sukeltų vėlavimų ar neefektyvumo atvejų?

— Kaip veiksmingai buvo sprendžiamos problemos?

Alternatyvios patalpos:

— ar alternatyvios veiklos vykdymo vietos dydis, išdėstymas ir įranga yra tinkami, kad joje galėtumėte dirbti ilgą laiką (kelias dienas)? Jei ne, kodėl ir ką būtų galima padaryti siekiant ją patobulinti?

Komunikacija ir koordinavimas:

— ar visi dalyviai, įskaitant vadovybę ir atitinkamas grupes ar kolegas, buvo tinkamai informuoti?

— Ar per visas pratybas buvo veiksmingai palaikoma vidaus komunikacija ir koordinuojama veikla, be kita ko, su vadovybe?

— Ar per visas pratybas buvo veiksmingai palaikomi ryšiai ir koordinuojama veikla su RNKC?

— Jei taikoma, ar veiksminga buvo komunikacija su RNKC iš atsarginės veiklos vykdymo vietos?

— Kaip buvo keičiamasi informacija ir ji dokumentuojama perkėlimo į kitą vietą ar sutrikimo metu?

Darbuotojų mokymas ir gerovė:

— ar manote, kad dėl prieš pratybas surengtų veiklos tęstinumo mokymų buvote tinkamai pasirengę pratyboms?

— Ar prasidėjus pratyboms buvote tinkamai informuoti apie jų eigą?

— Ar per pratybas dalyvių funkcijos buvo aiškiai apibrėžtos?

— Ar pratybos buvo naudingos darbuotojų mokymo požiūriu?

— Ar buvo atsižvelgta į Jūsų asmeninius ir šeimos poreikius, pavyzdžiui, poreikį naudotis transportu, ilsėtis, apsirūpinti vandeniu ar maistu?

Kitos bendrosios pastabos:

— kurie pratybų aspektai buvo sėkmingiausi?

— Su kokiais pagrindiniais sunkumais susidurta?

— Ar buvo pasiekti pratybų tikslai?

— Remdamiesi per pratybas įgyta patirtimi, kaip vertinate NKP gebėjimą šių pratybų sąlygomis tęsti veiklą vieną savaitę?

— Nurodykite galimus papildomus išteklius ar paramą, kurių reikėtų, jei panašus trikdomasis įvykis truktų ilgiau nei pratybos.

— Nurodykite, ką būtų galima patobulinti rengiant būsimus mokymus ir pratybas.